

17

rufaca

PUBLICACIÓ D'AMICS DE CERDANYA

La mort del Sr. PERE

Asociación de vecinos de la
Calle José Antonio

Polèmica: els noms dels carrers

Restaurant tipic de Cerdanya

EL RECO

VILALLOVENT
(PUIGCERDÀ)

Tls 88-08-69
88-04-67

**FILATELIA
MONTANÉ**

C/. Morera, 6
PUIGCERDÀ

JOIERIA RELLOTGERIA
J. Fullana
PUIGCERDÀ

FOTO - ESTUDI

Escoles Pies, 16
Tel: 88 03 88
PUIGCERDÀ

Gendrau y Camarero Construcciones

C/. José Antonio, 5 Tèl.: 88 09 06 PUIGCERDÀ

FERRETERIA- DROGUERIA
Y BAZAR

PIGUILLEM—LLORENS
Tel.: 880.267
Mayor, 35 PUIGCERDÀ

Parquets CERDANYA

INSTALACION DE TODA CLASE DE
PARQUETS, CLAVADOS
Y ENCOLADOS
PULIDOS Y BARNIZADOS
RODAPIES

Grupo Residencial Roma
Escalera Bolvir, 2.º, 1.ª
PUIGCERDÀ

Robes a bon preu per tothom

SERVEI TEXTIL

C/. José Antonio, 21

C/. Espanya, 11

PUIGCERDÀ

AUTO ESCOLA PUIGCERDÀ

Victoria, 4, 1º

PUIGCERDÀ

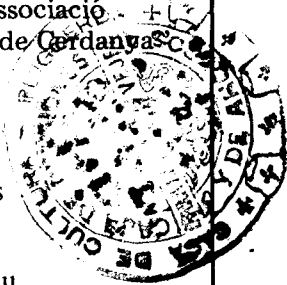
ANTIGÜITATS E. ORRI

Major, 30

TEL.: 880.287 PUIGCERDÀ

rufaca

Publicació de l'Associació
"Amics de Cerdanya"

REDACCIO

Esteve Almendros
F. Xavier Bosom
Pere Capdevila
Francesc Carbonell
Miquel Casanovas
Miquel Comella
Cu-Cut
Joan Descarga (il.lustració)
Laura Fabra
Pere Font
Isabel Fournier
Joan Fullana
Salvador Galceran
Roger Giral (França)
Joan Iniesta
Robert Joffre (per França)
Kere
Joan Llauro
Josep Moliner
Carme Moreno
Nostàlgic
Ian Peren
Josep Peitx
Jean Paul Poirier (il.lustració)
Meritxell Sastre (publicitat)
Josep M. Tosas
El Trovador
Josep Vigó

Edita AMICS DE CERDANYA
Passeig 10 d'Abril s/n
PUIGCERDA
Imprimeix: Imprés-Ràpid
LLEIDA

PUBLICACIÓ MENSUAL.

La direcció de la revista no es fa responsable del judicis personals del seus col.laboradors.

El proper 23 de juny i com ja és tradicional es celebrarà la revetlla de San Joan i com també comença a ésser tradicional l'ASSOCIACIÓ D'AMICS DE CERDANYA organitzarà la Flama del Canigó, amb la qual s'haurien d'encendre tots els focs dels Països Catalans.

Aquest any la Flama no es quedarà només a Puigcerdà, sinó que farà el recorregut a tota la Cerdanya amb el que entenem que hi haurà una participació molt més àmplia i aprofitem ja ara aquesta ocasió per invitar tots els pobles que hi volguin participar-hi.

L'itinerari, a grans trets, serà el següent: sortirà de la Guingueta (Bourg-Madame) cap a Puigcerdà portada pels atletes puigcerdanesos i amb els cotxes ben engalanats amb senyeres, que després d'encendre la flama en el campanar, començarà el recorregut cap la resta de la Cerdanya. Anant cap Urtx, El Vilar, Alp (aquest troç també es farà amb atletes dels esmentats pobles), seguirà cap Bellver, Martinet i tornarà per Isòvol, All, Ger, Saga, Bolvir i arribarà de nou a Puigcerdà.

En aquests moments l'horari no està confeccionat, però oportunament es donarà avís, mitjançant els corresponents cartells i programes.

També es tindran contactés amb la gent de la Seu d'Urgell perquè ells vagin a recollir la Flama a Martinet i d'aquesta forma segueixi un camí més llarg.

ESPEREM LA VOSTRA PARTICIPACIÓ!!!

AMICS DE CERDANYA

sumari

EDITORIAL	3	COL.LABORACIONS	
ACTUALIDAD CERDANA		Apa nois, cap a la gran ciutat!	17
Convocatòria	4	Le Palais des Rois de Majorque	17 - 18
Flash	4	Democràcia, llibertat, esperança	18
La mort del Sr. Pere	5	LLETRES	
Mercadet de la Cerdanya	5	Telarañas	19
La Casa de la Vila		Llit de pedra	19
La Generalitat se aproxima a la Cerdanya ..	6	Els dos cireres	19
Tribuna Política	7 - 8	Homenaje a Machado	20
Excursió cultural	8	... Y otro adiós	20
AMICS DE LA NATURA		Dedicat al meu fill	20
Repoblació	8 - 9	Fresca Primavera Cerdana	20
Remeis provats	15	El Pavo Real	21
XERRANT AMB		Carta corta	21
L'Associació Veïns carrer J. Antonio ..	9 - 10	SALVEM EL CATALA	
RECULL		Us del "què" conjunció	22
Truita de Cremalloles	10	SANITAT	
CINEMA - ART - TEATRE - CULTURA		¿Cambiamos?, ¿nos modificamos? ...	22 - 23
Teatro a l'Institut	11 - 12	ESPORTS	
DES DE L'ARXIU		Campeonato de pesca	23
L'impost de "La Egiptció"	13	Hoquei Gel	24
LES ARRELS		Carta abierta a los Sres. Socios y simpatizantes del C.D.P.	25
Els noms dels carrers/Dits de Cerdanya	14 - 15	CARTES A RUFACA	
ENIGMES		Les Assemblees Intercomarcals d'estudiosos	25 - 26
La Atlántida	16	Quatre ratlles a l'Ajuntament	26
		RUFACADES	

CONVOCATÒRIA

El proper dilluns 18 de juny es celebrarà l'Assemblea Anual de Socis d'Amics de Cerdanya a la Sala d'Actes de l'Ajuntament a les 9,30 del vespre en primera convocatòria i a les 10 en segona convocatòria sota el següent ordre del dia:

Lectura i aprovació, si s'escau, de l'Acta de l'anterior Assemblea.

Lectura i aprovació, si s'escau, del Balanç Econòmic.

Lectura i aprovació, si s'escau, de la Memòria d'Activitats.

Lectura i aprovació, si s'escau, del Pla d'actuació del proper exercici.

Lectura i aprovació, si s'escau, del Presupost del proper exercici.

Precs i preguntes.

Donada la gran importància d'aquesta Assemblea per la futura marxa de l'Entitat es prega a tots els Associats la seva assistència.

Flash Flash Flash Flash Flash Flash Flash

El soci de Caça i Pesca de Cerdanya, Joan Martí Gonzalvo i el també soci Jordi Alabau, participaran als Campionats d'Espanya de Truita, que es celebraran en els rius Miera i Ason (Santander), els propers 15, 16 i 17 de juny. El primer d'ambdós hi va com a Campió Provincial.

La Caixa organitzà unes jornades de cistelleria, a càrrec de Maite Ayzpurua i Mercedes Paredes.

La Companyia Telefònica ha instal·lat 500 telèfons en el terme municipal de Puigcerdà.

A "Los Sitios" del 26/4/79 es publicava una entrevista amb Josep Moliner, on posava de manifest l'absència de representació de la Cerdanya a la Diputació de Girona.

El C.D. Puigcerdà quedà classificat 7è en el Campionat de Lliga de Fútbol.

En el cens municipal de la Vila, caldrà afegir-hi els 6 cignes que neixeren el passat 4/5/79. Al cap de pocs dies, però, en moria un.

El 19/5/79 moria a la Seu d'Urgell qui fou rector de la parròquia de Puigcerdà, Mossen Naudí.

4/RUFACA/mayo

El dia trenta d'abril va ocórrer un desgraciat accident en el que va morir el jove Armando López; les causes del accident semblen ésser l'excés de velocitat i el vent reinant aquell dia.

"Se ha denunciado el supuesto robo de un radio-cassette y documentos. Los efectos sustraídos se hallan en una habitación de la pensión que el denunciante ocupaba."

El pasado día 6 de mayo tuvo lugar un accidente en el cruce de Barcelona, Km 169,400, el coche con matrícula GE 7562 B, se salió de la calzada e irrumpió contra una farola resultando con heridas leves el conductor. El coche quedó prácticamente destrozado.

El dia 15 de maig es varen robar tres bafles del institut Alfons 1er. Els bafles estaven valorats en unes 70.000 pessetes.

El dia 3 de mayo a la una y treinta de la madrugada sufrió un accidente Dominique Pallares de nacionalidad francesa. El coche 4L matrícula 955 HM 66 se salió de la calzada.

AMICS DE CERDANYA us anuncia que neix una nova secció per tal de impulsar l'afecció cap al muntanyisme i la espeleologia al mateix temps d'intentar satisfer totes les inquietuts que hagin i que vagin sortint al voltant del tema. Oportunament s'anirà informant.

SR. PERE

“No pensis pas que és el mirall,
la ganyota la fas tu”
(proverbi rus)

LA MORT DEL SR. PERE

Tot succeí el divendres 18 de maig. Sortiem del Ple de l'Ajuntament i, com de costum, decidirem anar a fer petar la xerrada a algun lloc per treure tot el suc d'allò que havíem vist. No era una nit negra, ni la manca del menor índici de tempesta podia prefigurar allò que per alguns ha estat la tragèdia de l'any. Els llops no udolaven, si de cas només se sentia la tonada de “Su canción” interpretada per la Betty Missiego. La victòria aplastant del Barça, per altra banda, no ens podia fer pensar ni per un instant que aquella nit acabés...com va acabar-se.

El que és cert és que el Sr. Pere, a la sortida del Ple, començà, també com sempre, a xerrar pels descosits:

—Nois, 7 és un número cabalístic que ha de determinar la nostra existència immediata: 7 dies te la setmana, 7 dies va tardar Déu en fer el món, 7 foren les plagues d'Egipte i al voltant del 7 girà el somni del Faraó; 7 eren els “enanitos” i

7 gols a 6 avui ja s'ha guanyat el primer partit, o ja s'ha perdut, segons es miri. La victòria del 7 ha de fixar la futura actuació d'aquest nostre nou i flamant Ajuntament. Això serà com llegir la Bíblia: veurem com Moisès s'emprenya per l'adoració de l'ídol d'or o, potser també, com David es carrega a Goliat; veurem créixer una nova ciutat, melic del món. I de la Bíblia passarem als Evangelis i, sense cap afany irrespetuós, observarem com actuen els 12 apòstols i el seu cap; fins i tot ens enrecordarem que entre els 12 n'hi havia un que es deia Judes.

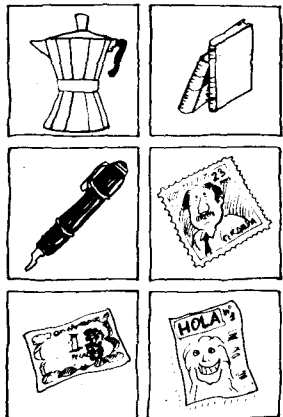
No el vaig deixar continuar, no entenia res. Tota la seva orgia de paraules em tenia atabalat, però només del que ja era costum en mi quan parlava el Sr. Pere. Vaig treure'm de la butxaca un petit ganivet que acostumo a portar sempre i, amb tota la naturalitat i sense perdre la compostura, li vaig clavar 49 punyalades.

Em preguntareu com una persona com jo, apacible, gens violenta, acostumada als discursos del Sr. Pere, ha pogut fer un acte d'aquest tipus. Jo també fa dies que m'ho demano. Les quatre parets d'aquesta presó des d'on us escric conviden a la reflexió, però no em fan trobar la resposta exacta. La veritat és que 16 mesos amb el Sr. Pere cansen a qualsevol. Més d'una vegada m'havien vingut temptacions de cometre l'acte que finalment he realitzat, però el desestimava desseguida, doncs pensava que, en una etapa predemocràtica —per dir-ho d'alguna manera— el Sr. Pere podia representar la veu del poble. Després vaig canviar d'idea i cada dia el trobava més pesat, el seu caràcter s'anava recargolant mica en mica, fins i tot m'adonava que, de manera progressiva, el Sr. Pere m'anava contagiant els vicis del seu caràcter, conegut per tots. Es així que el desig d'assassinar-lo va anar creixent més i més. La impotència del seu discurs només feia que la bola dintre meu s'anés engrandint i engrandint. Però no penseu pas que això es produís de forma dramàtica, sinó com si es seguís la lògica natural de les coses. Aquesta lògica em portà a donar un pas més: assassinar-lo, senzillament. I no cal buscar tres peus al gat.

Per altra banda, jo no sé si he obrat rectament o no, això ho dirà el jutge d'aquí uns dies i, en tot cas, la història em jutjarà. El que realment tranquil·litza la mala consciència que, de vegades, se'm produeix és el fet que l'absència física del Sr. Pere q.e.p.d., és compensada pel seu esperit, el qual roman ben viu, omplint tots i cada u dels carrers de la Vila. He arribat a pensar si la única cosa que he fet és clavar 49 punyalades a l'aire, mentre el fantasma del Sr. Pere s'en riu pels carrers.

DESPEDIDA Y CIERRE

KERE

Mercadet de la Cerdanya

En aquest número inaugurarem una nova secció d'anuncis econòmics i que entre nosaltres coneixerem com el MERCADET DE LA CERDANYA.

L'anunci es cotitzarà a 5 pessetes per paraula i serà gratuït per els Socis d'Amics de Cerdanya.

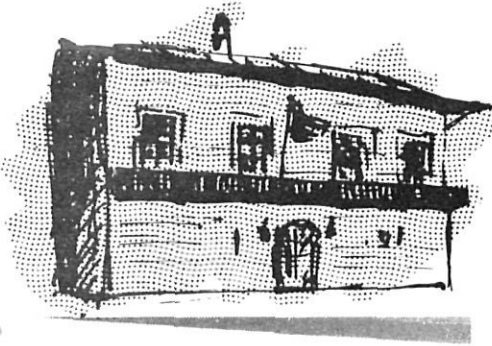
Les respostes als anuncis poden fer-se directament a l'interessat (en cas de figurar el nom i adreça en l'anunci) o bé a RUFACA - Secció MERCADET, Passeig 10 d'abril, Puigcerdà, fent constar clarament el número de caixa de l'anun-

ci a qu'es refereix.

- **ES COMPREN** billets de banc espanyols antics.
Núm. de caixa: 1/79
- **ES VENEN** cursos complets de francès i anglés en discos i cassettes en molt bon estat y bon preu
Núm. de caixa: 2/79
- **S'OFEREIX** senyora per fer feines a domicili
Núm. de caixa: 3/79
- **ES VENEN** un parell de patins de gel número 36 quasi nous marca "Alviera". Telèfon 88 06 87

mayo/RUFACA/5

la CASA de la VILA

Com cada tercer divendres de mes a un quart de nou del vespre, tingué lloc el que realment podríem dir primer plé del nou Ajuntament, que fou llarg i força interessant en alguns punts, doncs es començà a vislumbra el que podria ésser la problemàtica de la situació en que es troba a hores d'ara el nostre Ajuntament.

El primer punt de l'ordre del dia era la contractació d'Arquitecte i Aparellador provisionals, ja que es considera imprescindible l'assessorament d'un tècnic en les qüestions urbanístiques. S'enfrontaren dues posicions, l'una a favor de la candidatura del Sr. Domenjó, presentada per el senyor F. Turiera (U.C.D.) i l'altra a favor de la candidatura del Sr. Teignier, presentada per el Sr. Peitx (E.M.), que al mateix temps exposà raons que feien desaconsellables l'elecció del Sr. Domenjó, destacant la seva vinculació al negoci de la construcció i la seva part de responsabilitat en la disbaixa urbanística que pateix la nostra Vila. Sotmés a votació sortí guanyadora la candidatura del Sr. Domenjó per 7 vots a favor i 6 en contra. Els aparelladors triats foren els Srs. Olive i Cañas.

S'acordà la necessitat urgent de contractar dos guàrdies urbans i augmentar el nombre de personal de la brigada municipal, així com adequar els sous de la mateixa al vigent Conveni de la construcció, proposta aquesta ultima feta pel Regidor Sr. Peñarroja (E.M.).

La proposta de reorganitzar la Manco-

munitat quedà frenada pels Srs. Bosom (P.S.C.), Peitx (E.M.) i F. Turiera (U.C.D.) que creien en la necessitat de tirar endavant el Consistori de la Cerdanya per tal d'aconseguir l'unitat Comarcal. Semblà que sobre aquest punt s'arribà a un acord entre tots els regidors.

Es va aprobar la màxima utilització dels llocs que l'Ajuntament disposa per a donar a conèixer les seves activitats. En el mateix sentit es nombrà al Sr. Fullana (P.S.C.) com a portaveu de la Corporació per a informació pública.

El Plé continuà amb informes de les diferents comissions sobre temes de la seva competència; resultant molt pobre l'informe de la Comisió de Cultura feta per el Sr. Turiera (U.C.D.) que es limità a resenyar l'estat de conservació de les Escoles. Al tractar-se el tema de Sanitat, intervingué el Sr. Canes (E.M.) que d'una manera objectiva i concisa exposà la lamentable i angoixosa situació en que es troba en aquests moments l'Hospital. Tancà aquest apartat el Sr. Pérez de Rozas (U.C.D.) informant sobre les properes festes d'estiu.

El delegat del servei d'aigües Sr. Cape (C i U) exposà la necessitat de l'instal·lació de comptadors i boies.

S'acabà el Plé designant representant de l'Ajuntament davant l'Empresa PRO-DEGUEST. S.A. al Sr. F. Turiera (U.C.D.).

M.S.

LA GENERALITAT SE APROXIMA A LA CERDANYA

El pasado día 12 del corriente mes recibimos la visita en Puigcerdà de D. Agustí de Semir, Presidente de Asistencia Social de la Consejería de Sanidad de la Generalitat. Al Sr. de Semir le acompañaban sus colaboradores más directos, así como miembros del SEREM de Girona. Todos ellos sostuvieron una larga entrevista con nuestro alcalde, D. José Turiera y los miembros de la Comisión de Sanidad de este Ayuntamiento. En el transcurso de la misma se expusieron a nuestros visitantes las distintas problemáticas que en el 6/RUFACA/mayo

ámbito que concierne a la asistencia social preocupan grandemente en nuestra comarca. En lo que concierne a ese número importante de niños en edad escolar que no alcanzaron un índice satisfactorio en el test a los que se les sometió hace ya fechas, cabe la posibilidad de la concesión de una unidad especial para nuestra Villa, a efectos de recuperación y terapia adecuada para los mismos.

Posteriormente se efectuó visita a nuestro hospital e instalaciones, siendo cumplimentados en la misma por parte de

sus responsables en las personas de la Madre Superiora y del administrador del mismo. De todo ello quedó muy complacido el Sr. de Semir el cual prometió su máximo apoyo para paliar en lo posible las dificultades o problemas que se le plantearon, aunque exponiendo por otra parte algo que todos sabemos, y es que la Generalitat carece por el momento de un poder realmente efectivo, tanto en lo decisivo como en lo económico.

J. Fullana

Tribuna Política (oberta a tots els partits)

PSC - PSOE

GRAN ENCRUCIJADA MUNICIPAL

Ha transcurrido un mes desde la constitución del nuevo Ayuntamiento; ha sido un tiempo de información y de reflexión. Desde esta perspectiva temporal podemos hacer un primer balance.

Los grandes problemas del nuevo Ayuntamiento y que van a determinar su capacidad de dirección política son:

a) Impulsar y estructurar la institucionalización de toda la Cerdanya como una unidad política natural con capacidad para planificar el futuro de nuestra comarca en los aspectos político-administrativo, económico, social y cultural.

b) Urgente planificación urbanística del municipio de Puigcerdà para pasar seguidamente a una planificación general de la comarca.

c) Solución de la crisis abierta en el Hospital de Puigcerdà, con la adopción de nuevos planteamientos encaminados a la estructuración de los servicios sanitarios y hospitalarios en concordancia con el Plan Sanitario de la Generalitat y por tanto con miras a su comarcalización.

d) Adoptar planteamientos operativos totalmente democráticos a nivel interno del Ayuntamiento y en sus relaciones con la población y con los organismos de nivel comarcal, regional, provincial y nacional de Catalunya, apartándose radicalmente de los métodos político-dirigistas, burocráticos y personalistas de las etapas precedentes.

Estos cuatro apartados no resumen toda la problemática municipal-comarcal, sino que la sobrepasan y la eluden. Se trata de los pilares sobre los que debe basarse toda la nueva estructuración, a fin de que podamos hallarnos en condiciones de afrontar y solucionar debidamente la problemática económica, social y cultural a la altura de los nuevos tiempos y de las nuevas circunstancias. Sin tener resueltos estos cuatro puntos básicos, toda la labor destinada a resolver aquella problemática concreta, adolecerá de estrechez y raquitismo, de incapacidad e inadecuación en el tiempo y en el espacio.

Hemos alcanzado el punto crucial, histórico, desde el que hemos de mirar

todos el pasado sin ira, pero con la única finalidad de analizarlo y comprenderlo para que nos sirva de punto de partida que nos permita dar el gran salto hacia el futuro. Hemos de saber de saber enfocar nuestras actuaciones con una mentalidad ágil, flexible, imaginativa, prudente pero intrépida; sin acotamientos partidistas y sin inflexiones subordinadas a particularismos económicos; bajo la única perspectiva del bien general de la Cerdanya, sin cerrarnos en nosotros mismos, sino en colaboración con toda la población de la comarca, con espíritu abierto a todas las opciones, en consulta y en diálogo permanentes.

La gran responsabilidad del Ayuntamiento de Puigcerdà es la de SU CAPITALIDAD. De su capacidad de dirigir a todas las demás poblaciones de la Cerdanya, de aglutinar en torno a sí a los restantes ayuntamientos y a las gentes de todos los rincones de su territorio, de saber afrontar los grandes problemas con serenidad y con sano optimismo, de saber convencer a todos los ciudadanos de que con la contribución, el esfuerzo y la solidaridad de todos se puede iniciar la gran tarea de construir y organizar la Cerdanya del futuro. Contrariamente y de optar por cerrarse a sus propios problemas locales, ampararse en el egoísta pretexto de la carencia de medios, en el espejismo de que alzar la mirada a más altos vuelos es caer en la utopía o en la prodigalidad, o excusarse en que se pretende embarcarnos en responsabilidades que después no se podrán afrontar, es caer nuevamente en la mezquindad y la mediocridad, en lo rutinario, acomodaticio y decadente, es privar a nuestras gentes del impulso regenerador que tiene que homologarlos al resto de las comarcas. Este es el gran reto de los nuevos Ayuntamientos de Cerdanya y particularmente del actual ayuntamiento de Puigcerdà, que condiciona la solución de todos los restantes problemas y con ellos el juicio que habrá de merecer la total gestión municipal en un futuro inminente.

Agrupación Comarcal
de la Cerdanya

EL PLE DEL 18 DE MAIG →

Amb el Ple del dia 18 de maig podem començar a parlar de la posta en marxa de l'Ajuntament de Puigcerdà. De la totalitat dels punts que constitueixen l'ordre del dia, en destacariem especialment tres, els quals havien suposat per l'Entesa Municipal especial motiu de preocupació a causa de la seva inqüestionable importància. Dos d'aquestes tres punts són els que, per altra part, suscitaran més polèmica en el desenvolupament del Ple:

1. Proposta de Mancomunitat Intermunicipal de la Cerdanya.
2. Informe de la Comissió de Sanitat.
3. Proposta de contractació d'Arquitecte i Aparellador (Provisionals).

Quant el primer punt, els regidors de l'Entesa van subratllar l'anacronisme de parlar en aquest moment de resucitar la Mancomunitat, la qual només incloïa els municipis cerdans de la província de Girona, quan, en realitat, ja s'havien donat els primers passos per a la creació d'un Consorci format per la totalitat dels municipis cerdans conjuntament amb la Generalitat, la primera tasca del qual seria endegar el Pla Comarcal. La necessitat de proseguir en aquest sentit fou una qüestió que quedà ben clara per a tot el Consistori.

Davant l'informe presentat per la Comissió de Sanitat, el regidor independent de l'Entesa, Carles Canes, tingué ocasió de manifestar la nostra preocupació per els problemes que travessa l'hospital, dels quals, per raons d'espai, en destaquem dos:

— La manca d'anestesia.

— La devallada en el pagament de factures per part de la S.S. (de 1 milió de pessetes s'ha passat a 400.000, aproximadament).

D'alguna manera es palesà també l'absurditat de la marginació de l'esmentat membre de l'Entesa de la Comissió de Sanitat, en la qual, pels seus coneixements professionals, podria fer un treball molt profitós. El tercer punt i el més polèmic fou la primera derrota sèria per als plantejaments de l'Entesa. Amb el recolçament del PSC, l'Entesa presentà la candidatura d'Antoni Teignier per a la plaça d'arquitecte municipal provisional (fins a la sortida d'un concurs formal): obtingué els 6 vots corresponents als 3 regidors de cada una de les organitzacions que li donaven suport. L'arquitecte Maties Domenjó fou qui, finalment, sortí nomenat gràcies als 7 vots obtinguts dels regidors Independents.

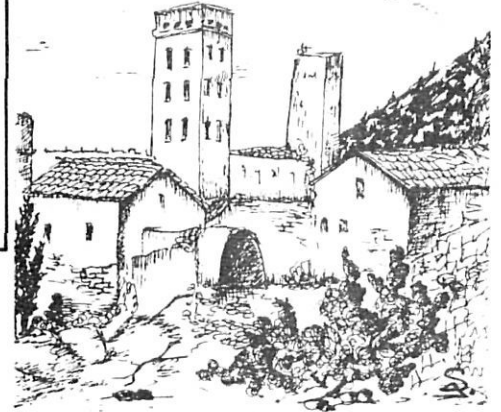

dents, els d'UCD i els de CDC. Quant el problema de nombrar aparellador s'acceptà unitàriament que fossin els dos proposats, Antoni Cañas i Llorenç Olive, els qui es fessin càrrec d'aquesta funció. No cal dir que aquesta ha sigut una derrota greu per l'Entesa i el poble de Puigcerdà. Entenem que depositar la confiança a qui ha estat vinculat directament en la disbaixa urbanística soferta per Puigcerdà en aquests darrers anys, és una decisió greu de la qual s'haurà de rendir comptes.

Volem acabar, manifestant també la

nostra preocupació creixent davant la dinàmica que està prenent l'Ajuntament. Tant per la marginació de l'esquerra en les negociacions per establir quins tenien que ser els membres que composessin cada Comissió de Treball, com per la imposició d'una majoria molt ajustada de 7 vots sobre 6, volem fer constar la nostra protesta per aquest fet que implica ignorar conscientment a més del 40 per cent dels votants.

COMITE LOCAL DE PUIGCERDA

EXCURSION CULTURAL: Sant Pere de Roda - Museo Dalí

El pasado día 23 de mayo los alumnos de sexto curso de EGB del C.N. Alfonso I, hicimos una excursión cultural-recreativa en la cual visitamos los siguientes puntos de interés:

Comarca de la Garrotxa: En primer lugar, Castellfullit de la Roca, primera etapa del viaje para poder admirar y tomar nota de la columna de basalto de 50 metros de altura y 500 metros de largo. Seguidamente llegamos a Besalú, villa que fue declarada monumento histórico nacional en 1962 en la cual admiramos el puente y restos arqueológicos que datan del siglo XIII.

Después de atravesar la comarca del Alto Ampurdán, llegamos al punto fundamental de nuestro viaje: el Monasterio de Sant Pere de Roda, situado en el municipio de Port de la Selva y considerado como

una de las más antiguas construcciones del románico español (siglo X), aunque en su estructura y decoración se advierten influencias árabes y carolingias. Nota importante es la iglesia, consagrada en 1022, de tres naves, la central con bóveda de cañón y las laterales de cuarto de esfera. Abside de forma parabólica con un deambulatorio de galería superpuesta. Los capiteles presentan una rica decoración de origen califal.

Cerca del monasterio y en la cima de la montaña está el castillo de San Salvador, desde el cual pudimos contemplar toda la plana del Alto Ampurdán, cabo de Creus, golfo de Rosas, etc...

Ya de regreso, visitamos el Museo Dalí, de Figueras, pudiendo contemplar algunas de las curiosas, interesantes e inimitables obras del pintor; todas ellas cedidas por él a su ciudad natal.

La próxima parada de nuestro viaje fue San Juan de las Abadesas, estancia corta debido al poco tiempo de que disponíamos para el regreso. De vuelta a casa, vimos otra de las joyas de nuestro románico: el Monasterio de Santa María de Ripoll.

Consideramos que ha sido de gran interés para nosotros todo lo visitado, sobre lo cual hemos realizado una serie de trabajos de aprovechamiento cultural.

Sólo nos queda agradecer tanto nosotros como los profesores, y lo hacemos desde RUFACA, a la Caja de Pensiones para la Vejez y de Ahorros (la Caixa) y la Caja de Ahorros de la Diputación Provincial por la ayuda económica que nos han prestado, asimismo la colaboración por parte del Sr. José Moliner.

Alumnos de Sexto Curso
Colegio Nacional Alfonso I

amics de la natura

REPOBLACIONES

En el presente año, con fecha 6 de marzo, ICONA, conjuntamente con la Sociedad de Caza y Pesca de la Cerdaña, llevó a cabo una repoblación de trucha común en el río Segre, consistente en 50.000 jaramugos de un año de edad. Estos jaramugos procedían de la Piscifactoría de Capdella (Valle de Arán). Su talla era de unos 10 centímetros de longitud.

Asimismo en la piletas de incubación y alevinaje del Laboratorio Ictiogénico que esta Sociedad posee en el lago Morer, cedidos gentilmente por la familia Morer, existen en periodo de alevinaje 150.000 alevines de trucha común o farío, que en su día serán soltados

L'ASSOCIACIÓ DE VEÏNS DEL CARRER JOSE ANTONIO

Aquests darrers dies hem sentit parlar molt del muntatge d'una sèrie d'associacions de veïns. RUFACA ha cregut prou interessant parlar-ne i una mica per casualitat han conegut amb una d'elles, la del carrer José Antonio, i hem mantingut aquesta xerrada amb alguns dels promotors (Andreu, Juli i Roc):

RUFACA.— D'on neix la idea de l'associació de veïns?

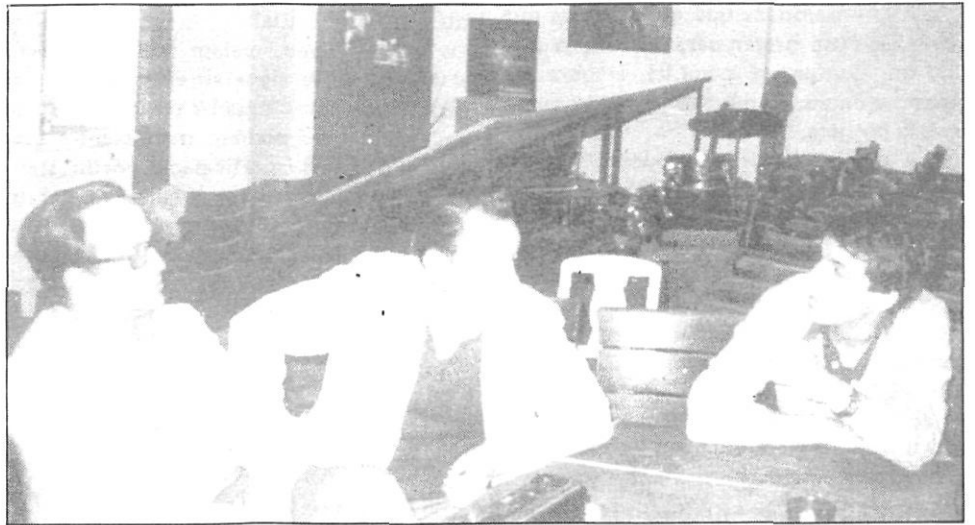
Associació de veïns.— Neix directament de la comissió de festes del nostre carrer. De fet uns quants, els que feiem marxar l'assumpte aquest del carrer, ens vam plantejar la possibilitat de convertir la cosa amb una mica de personalitat jurídica i que creiem és el que convé en els temps que correm i perquè pot ajudar a comprometre més a la gent en aquelles coses que té més a prop. Així, ens vàrem reunir el que nosaltres diem "Els 12 Apòstols" i tot fent una cervesa vam parlar d'aquesta qüestió i van decidir tirar-ho endavant.

R.— Quines passes heu donat fins ara?

AV.— Ens vem enterar dels papers que es necessitaven i hem enviat l'acte de la reunió de constitució, els estatuts, ... en definitiva, tot el que cal per que l'associació sigui legal. Pensem que no hi tindrem gaires problemes, doncs els estatuts estaven trets d'una associació ja legalitzada i adaptada al nostre carrer...

R.—... perdoneu, l'àmbit de l'associació és tan sols estrictament el carrer José Antonio?

AV.— Pensem que val la pena dir que s'ha criticat força el fet de que en les festes

per exemple, només s'hagi arreglat el carrer fins la cantonada del carrer Espanya. Per evitar això l'associació —la futura associació, millor dit— senyala en els seus estatuts tot el carrer fins la curva i ademès, totes les travesseres.

R.— Una vegada legalitzada l'associació, quines fórmules de financiació pensem tindre?

AV.— Un cop legalitzada l'associació, un cop formada la Junta Directiva, amb els seus càrrecs, que evidentment sortiran de la participació de tot el veïnat, es podrà establir una quota que podrà ser més o menys gran segons la gent que hi vulgui participar. Després es veurà, amb l'aprovació de tothom, d'integrar-hi el que ja té la comissió de festes, unes 25.000 pessetes.

Ajudar a comprometre més a la gent en aquelles coses que té més a prop.

R.— Heu pensat ja quelcom per tal de promocionar i donar a conèixer l'associació?

AV.— De moment hem pensat que seria millor esperar a que ens arribi la legalització. En aquest moment el primer que s'haurà de fer serà convocar a tothom per tal d'informar de les gestions fetes fins ara, del que pretèn ser l'associació i per cons-

tituir la Junta, a la que s'hi podrà presentar el que vulgui.

Per això creiem que podem fer algo en benefici del interès general del poble.

R.— Un cop legalitzada l'associació, creieu que ha de tindre veu en els problemes generals del poble?

AV.— Es veritat que l'associació té problemes comuns a la resta del poble, per exemple, els problemes de circulació, de llum, d'escombreries, etc. Per això creiem que podem fer algo en benefici del interès general del poble.

R.— En aquest aspecte, veurieu factible una Federació d'Associacions de Veïns?

AV.— Nosaltres, en principi, creiem que sí, però hem de veure quin caire prendrà la cosa. En tot cas veiem que és massa d'hora per parlar-ne, ja que la nostra associació encara no està en marxa i tot dependrà del que els veïns decideixin en el seu moment.

R.— Si bé és cert que avui per avui vosaltres no podeu decidir res, sí que ens agradaria que ens expliquèssiu quins abjectius us han mogut a tirar endavant l'associació, a part del que senyalàveu de legalitzar la comissió de festes.

como repoblación en las aguas de los ríos de esta comarca ceretana, para así intentar paliar la sequía tan duradera del año anterior, mejorando de esta forma la riqueza piscícola de nuestros ríos. Agradecemos muy sinceramente la colaboración prestada por las distintas personas que con su trabajo y ayuda, han hecho posible tales repoblaciones.

Informamos asimismo que en los distintos muni-

cipios que forman el coto de caza se ha efectuado una repoblación de 100 parejas de perdices grises y 50 parejas de perdices rojas.

Casi en las mismas fechas, en algunos de estos Municipios se han soltado en total unos 150 conejos de monte, esperando en fechas próximas continuar tal repoblación.

SOCIEDAD DE CAZA Y PESCA

mayo/RUFACA/9

AV.— Voldriem que quedés clar que l'associació no preten ser, tal com ja s'ha dit, un ajuntament paral·lel, i sobre tot donar a entendre que no te res a veure amb la política.

A rel de l'experiència que hem tingut a través de la comissió de festes ens hem adonat de la manca d'unió, de col·laboració, etc, això ens ha portat que per mitjà de l'associació es pogui resoldre aquestes dificultats i això podem dir, és l'objectiu principal que en aquest moment s'hi pot veure. En definitiva és aconseguir la germanor entre la gent del barri. I a partir d'aquesta base treballar-hi amb bona voluntat.

Voldriem que quedés clar que l'associació no té res a veure amb la política.

R.— Podeu concretar una mica

més els objectius?

AV.— Mireu, creiem que l'associació el que ha de fer és servir els interessos del carrer, que totes aquelles coses que es puguin afectar les podrem tractar entre tots i que d'aquesta participació sortin solucions, solucions per tot el carrer no per un veí determinat. D'aquesta manera veiem que la participació és molt necessària, precisament per evitar posicions individualistes que no porten a res i poder tirar endavant l'associació amb la col·laboració de tothom.

En resum, pensem sobre tot que ha d'ésser una cosa de germanor i unió entre la gent del carrer.

R.— Per mitjà de la informació que nosaltres tenim d'altres associacions hem pogut veure que aquestes porten tasques de tipus cultural, activitats amb la mainada, etc, heu pensat fer algo d'això?

Evitar posicions individualistes que no porten a res.

AV.— Això ha d'anar venint, dependrà del que la gent digui, del que la gent vegi necessari. Pensem que aniran sortint propostes concretes i miraran de fer-se segons les nostres possibilitats. Una de les coses que de seguida ens trobarem a sobre és la festa del carrer i aquesta haurà de ser la feina més urgent a realitzar per l'associació.

Per mitjà d'aquesta xerrada hem pogut veure una mica quina és la problemàtica de l'associació del carrer José Antonio. Pensem que un cop l'associació estigui en marxa ens podran oferir altres coses ben interessants que vagin sortint del treball que l'associació porti a terme.

recull

TRUITA DE CREMALLOLES

Plat senzill i sense cap tipisme, però amb l'avantatge que a muntanya es pot fer en aquesta època de l'any, amb el producte acabat de collir.

Per aquest motiu em permetré donar algunes indicacions per els que vulguin anar a collir cremalloses; i, els que no hi vulguin anar, es perdran lo millor: Doncs en aquests cassos es lo més atractiu del plat.

Cremalloses es un dels noms per el que coneixem aquest bolet aquí a Cerdanya, també el coneixem amb el nom de corrioles; fora de aquí és moixarnons o "camasecs" i més lluny "trixolomagambosa".

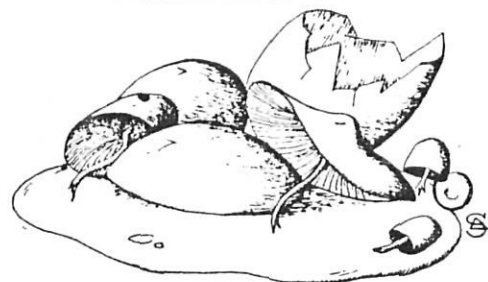
Si el temps no és massa fred, en podem collir per el març (però poquetes), de fet és d'abril a juny quan abunden, i allargant molt fins al juliol, si no fa massa calor; encara que també depen del grau d'humiditat.

Cal ara buscar l'indret adequat, que serà un prat, una plana, o una borera solejada i humida al mateix temps: Es coneix el lloc per el nom de "cremallolera", aquest es un clap o faixa d'herba més fosca que la del voltant; cal que ens fixem bé per reconeixer aquests llocs, doncs així els podrem aprofitar i respectar per tal de no danyar, per ignorància, un més dels encants que té la nostra malpreciada (per alguns) natura.

Collirem les cremalloses tallant amb l'ungla la cama de les mateixes, deixant un tros de la mateixa junt amb l'arrel dins de la terra. Ens hi endurem el barret i un xic de cama.

Un cop a casa, les triarem bé de brossa, deixant sols el barret, doncs com la majoria dels bolets es poc digestiu i, en aquest cas, la cama no té gaire bon gust. Després, les esbandirem bé, i les frejirem en oli ben ruent, afeijint-hi ous debatuts i un xic de sal i farem una truita normal i corrent, però molt gustosa i perfumada.

Bon profit!

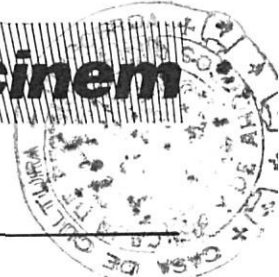

Si es dona el cas que colliu moltes cremalloses, guardeu-les, doncs un cop seques es conserven una pila de temps i podreu fer una truita en qualsevol altra època de l'any o afegir-les en algun guisot de carn, posant-les una bona estona abans en remull.

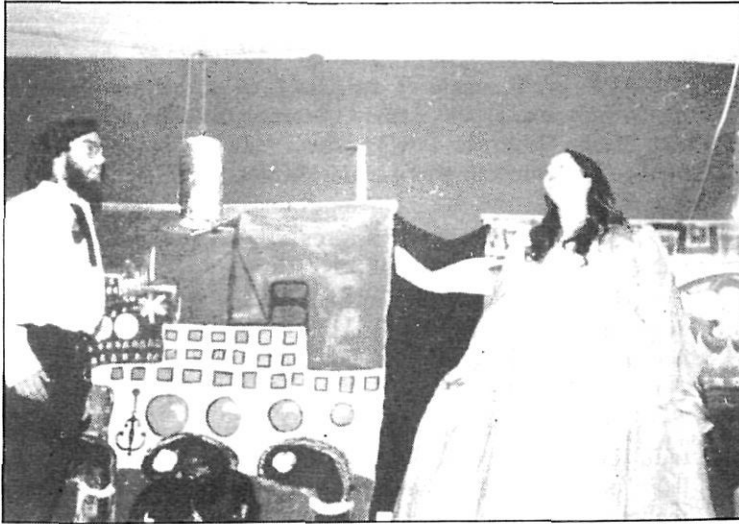
NIANNA

Col·laboreu ! Anuncieu-vos a

RUFACA

TEATRO A L'INSTITUT

Bertolt Brecht. Els joves artistes van demostrar tenir una gran flexibilitat interpretativa i creiem que van aconseguir el que pretenien: mantenir en continu el interès, la sorpresa i el somriure a un grup de quasi 200 nois de la comarca, als quals s'intenta proporcionar dintre dels medis de que disposa el centre, una mínima formació teatral.

Aquesta obra es podria enquadrar en l'anomenat teatre de l'absurd, tractant de desmitificar molts dels motlles establerts en la nostra societat actual.

La representació es va repetir a les 10 de la nit, per a donar facilitats d'assistència al major nombre possible d'amants del teatre i la cultura. La resposta, sense conèixer motius concrets, va ser mínima.

I.N.B. de Puigcerdà

El passat dia 27 d'abril, van actuar a la Sala d'Actes de l'I.N.B. de Puigcerdà, el grup teatral "Cambalache" de l'I.N.B. "Mor de Fuentes" de Monzón (Osca), representant l'obra titulada "Los últimos días de soledad de Robinsón Crusoe", o "Veinte años de aventuras y amor", de Jerome Savary.

Aquesta és la segona vegada que l'esmentat grup ve a Puigcerdà a fi i efecte de fer-nos participar del seu treball i de la seva afeció al teatre.

El grup "Cambalache" està format per estudiants de BUP i COU i algun que altre professor del centre, que preparen cada any una obra teatral, iniciant una petita gira per diversos llocs d'Aragó i Catalunya.

"Veinte años de aventuras y amor" és una obra que contrasta fortament amb la interpretada pels mateixos actors de l'any passat "El proceso de Luculus" de

El pasado 27 de abril, el grupo de teatro "Cambalache" de Monzón, llevó a cabo una representación de la obra "Veinte años de soledad y de amor" de Jerome Savary. El lugar de la función fue la sala de actos del Instituto Nacional de esta Villa.

La obra en cuestión es una desmitificación de la religión, la guerra, el amor, la sociedad de consumo, la política, etc. El argumento en sí no tiene sentido alguno, ya que es una representación de escenas sin conexión pero con el tema básico de la vida de "Robinsón Crusoe". La espontaneidad y el buen humor, se hacen patentes a lo largo de la obra, por lo que resulta amena y divertida. En conclusión, se podría decir que es una obra exclusivamente para divertir al público y darle a entender que la vida es más sencilla de lo que creemos.

A todos los aspectos agradables de la obra, se nos añade la

pena junto con un poco de complejo a los que intentamos pasar algunas de nuestras horas libres haciendo algo de teatro. En el tiempo que los de "Cambalache", o mejor aún nuestros ya amigos de Monzón, han llevado a buen puerto dos obras con múltiples representaciones en diversos lugares, el "Grup de Teatre del Institut", aun no tenemos a punto las cinco páginas de la primera obra "Bereneu a les fosques" que llevamos ensayando desde principio de curso.

También lamentablemente, una de las actividades de mayor éxito de "Amics de Cerdanya", el grupo de teatro, parece que ha muerto. Esperando que sea un letargo corriente en estas altitudes en el aspecto artístico-cultural, damos nuestra más sincera felicitación a Monzón y a sus comediantes, por estar despiertos y hacer, involuntariamente que nosotros reflexionemos sobre nuestras ansias de aprender y disfrutar no sólo yendo al

art-cultura-cinema-teatre

club y al cine, sino desarrollando otras actividades, ejemplo clarísimo éste que nos pone pálidos y también pensativos.

Encuesta realizada por un grupo de estudiantes de B.U.P. a un grupo de teatro de Monzón (Huesca)..

—¿Qué quiere decir “Cambalache”?

—“Cambalache” es lo absurdo de la vida. No quiere decir nada. Es un nombre como otro cualquiera para expresar, como hemos dicho, que la vida es absurda.

—¿Cómo se formó este grupo de teatro?

—Lo formamos entre unos cuantos cuando hacíamos segundo. Ahora lo componen gente más o menos de todos los cursos, aunque mayormente estamos los que empezamos. Somos dos de primero, cuatro o cinco de tercero y un par de profesores. Somos en total unos trece.

—¿Con qué ayuda contáis en Monzón?

—Los decorados los hizo el grupo de E.A.T.P. de diseño de nuestro centro, y las instalaciones eléctricas un electricista amigo nuestro.

Cuando actuamos, el ayuntamiento nos paga el alquiler del Teatro, y la Caja de Ahorros nos ayuda económicamente.

—¿Cuántas horas ensayáis al día?

—Un par de horas, pero sólo tres veces por semana; en los ensayos generales hasta sábados y domingos. La principal dificultad es que no somos del mismo pueblo todos.

—¿Sois constantes en el trabajo?

—No, no somos nada constantes, ni siquiera somos puntuales.

—¿Os resta tiempo el teatro de los estudios?

—No, por lo general no afecta a los estudios.

—¿Cómo llegáis a un acuerdo para elegir la obra que váis a representar?

—Cada uno se lee y estudia la obra a fondo y la elegimos entre las que se proponen. Mayormente tenemos en cuenta el dinero, el tiempo y el tipo de público que la verá.

—¿Qué tipo de obras elegisteis al principio?

—Leimos un montón de obras, pero la primera de todas que representamos aquí fue “El proceso de Luculus”.

—¿Dónde fue el primer lugar donde actuásteis?

—Fue precisamente en Puigcerdà, en el Instituto Nacional de Bachillerato, el año pasado. Representamos la obra de Bertolt Brecht “El proceso de Luculus”. y la positiva reacción del público, así como su gran aceptación nos animó a continuar en este campo.

—¿Se encuentra entre vosotros algún profesional o alguien con experiencia en dirigir o hacer teatro?

—El año pasado había un profesor de teatro de un grupo experimental de Monzón, pero se marchó. Un par de nosotros han hecho cine, el resto somos novatos.

—¿Cómo habéis conseguido la continuidad del grupo?

—En varias ocasiones ha habido discusiones y diferencias de todo tipo, pero hemos salido adelante. De todos modos, es probable que el grupo se disuelva el año que viene pues la mayoría tendremos que marchar para estudiar COU.

—En cuanto a la realización de la obra, ¿cómo habéis podido compaginar los suplementos humorísticos con el texto inicial de la obra?

—No lo hemos compaginado de ningún modo, han salido espontáneamente y sin combinarlo. Cada vez añadimos algo nuevo y lo amoldamos a los personajes o a la acción. Cada día ponemos un chiste nuevo.

—¿En los efectos especiales, maquillajes, sonidos... ¿cómo os las arregláis?

—Se reparte entre todos y así mientras uno actúa, el otro se cambia a toda prisa.

—Por último, ¿qué pretendéis con la obra?, ¿cuál es la principal idea que queréis comunicar?

—¿Que la vida es un tango!

No, en realidad no pretendemos decir nada al espectador; queremos que la gente lo pase bien y nosotros también pasarlo bien. La vida es un circo y por esto la obra no tiene ni tesis ni nada.

La obra en sí es una desmitificación de la sociedad de consumo, la religión, la política... de todo. El tema de la obra es absurdo y ridiculizante, es una serie de escenas con una pequeña conexión. No pretendemos hacer ni teatro político, la obra es una diversión, y los añadidos cómicos solo fueron introducidos para hacer reír.

Núria, Salvador i Lourdes

L'ISART

Restaurant típic de muntanya
Escudella i carn a la brasa

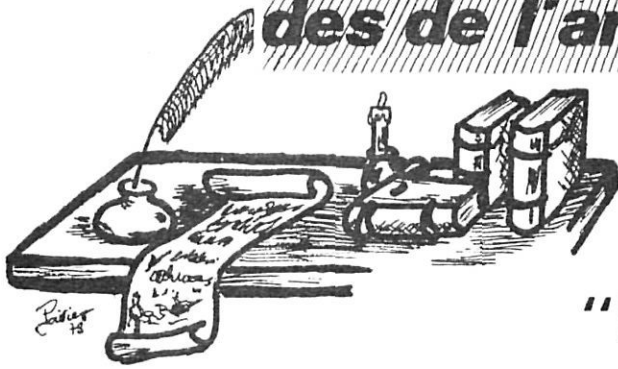
Tel. 880.662 - 26 BOLVIR

TOSAS-SASTRE

José Antonio, 4

PUIGCERDÀ

L'impost de "LA EGIPCIO"

En parlar de les muralles de Puigcerdà, ens referíem, entre altres coses, a la concessió d'un impost especial, anomenat "La Egipció". Era un tribut que exigien els cònsols de la Vila per la reedificació i reparació de les muralles, sobre totes les bèsties i mercaderies que venien del comtat de Foix i del regne de França, o anaven cap aquells indrets, des del Coll de Terranera —situat al cim de Conflent, als límits d'aquella comarca amb el Rosselló— fins a Pont de Bar, especialment tot allò que entrava pels passos de Querol i de La Llosa, i que passava per la terra de Cerdanya; feta excepció de tot el que venia per les fires de Puigcerdà, ultra la franquícia que per quatre-cents moltons l'any, hom concedia al carnisser de la vila. També eren exempts de l'Egipció els andorrans, sempre que no ho portessin a vendre a Cerdanya que hom menava a estiuajar als "Pasquers" de Vilafranca de Confent.

Aquesta exacció es cobrava, com diem de tot allò que, procedent de França, entrava a Cerdanya: en canvi, cal precisar que, referent a la sal, se'n cobrava "Egipció" si eixia fora de Cerdanya vers el regne de França o al comtat de Foix.

La concessió reial d'aquest impost data de l'any 1360, en que el rei Pere d'Aragó, Comte de Barcelona, Rosselló i Cerdanya, concedí als cònsols de la vila de Puigcerdà —traduïm del text llatí— llicència plena i facultat de imposar, ordenar i exigir per qualsevol animal carregat de qualsevol mercaderia o cosa, que passés pel terme de dita vila, un determinat vectigal o tribut a tots els animals anant o venint del comtat de Foix o regne de França, i el diner resultant d'aquest impost s'havia d'emplear exclusivament —i no per altres usos— a la reconstrucció i reparació dels murs vells d'aquesta vila de Puigcerdà "que estroba en els confins o fronteres de la nostra dominació o regne".

Les tarifes de l'Egipció de 1380, eren les següents:

Per cada càrrega de filassa, de cuiram, de cordons, de galda, de selles de cavalcar, de fluixell (plomisoll d'ocell, per fer coixins i matalassos), de vaixela (conjunt de

plats, vasos, gerres, etc. destinats al servei de taula), o per cada càrrega de fusta obrada del tot, TRES SOUS. Si no era obrada del tot, només pagava UN SOU i MIG; i l'any 1524, tant la fusta com la galda(planta de flors grogues i càpsules en forma de raïms), QUATRE SOUS per càrrega.

Per cada càrrega de llana bruta o de pells amb llana, de pells de conill, de borra, o per cada càrrega de peix fresc o salat, QUATRE SOUS. També es pagava QUATRE SOUS per cada mul o mula, euga o rossí de feix, que vingués de França o de Foix; en canvi, per mulat que no fos de feix o carga, DOS SOUS. Per ase o somera, UN SOU; UN SOU i MIG per bou o vaca; VUIT DINERS per cada vedell o vedella que no tinguessin més d'un any; SIS DINERS per cada pollí (asini o d'euga), i per porc o truja; DOS DINERS per molat, i UN DINER per cabra u ovella.

Per càrrega de llana rentada —neta— i per càrrega de coure o d'aram, CINQ SOUS; per càrrega de lli, cànem, terliç (roba de color, forta, per a matalassos), o d'estopa, SIS SOUS. Si el cànem o lli no era filat només pagava DOS SOUS.

També es pagava DOS SOUS per cada

càrrega del pells de cabrit, pells pel llit, capells de sol, linyol o fil d'estovalles, tovallons i tovalloles, o d'estany, sogues, reina, i per càrrega de cebes rodones, DOS SOUS. (Les tovalles i tovallons, l'any 1534 pagaven QUATRE SOUS per càrrega).

Per cada càrrega de vi, o de formatges, de castanyes, de llard, o de tela, de sedassos, de banyes, o de pastell (herba, les fulles de la qual fan un sac blau, usat per a tenyir, després de fer-ne una pasta), UN SOU.

En canvi l'oli, les nous, oques salades, cordam i cingles, UN SOU I MIG per càrrega; així com també per tota somada de blat (forment, sègol, ordi, civada i mill). UN SOU I MIG pagava igualment tot quintar de ferro obrat o treballat; en canvi, si no era obrat, només pagava MIG SOU equivalent a SIS DINERS. I tota càrrega de pergamins, posts, i per cada tela i per tot quintar de carnsalada, MIG SOU.

La dotzena de pells salvatgines pagava QUATRE DINERS; per cadascun maç de vairs, UN DINER (SIS DINERS l'any 1524) per cada centenar de llunetes de vairs, UN DINER I MALLA; per càrrega de qualsevol altra mercaderia, TRES SOUS. I per cada sesterada de sal que sortia cap a França o vers el comtat de Foix, TRES DINERS, (SIS DINERS l'any 1524, 18 diners el 1660 i 27 diners el 1662).

Cal observar que des de l'any 1649 fins al 1660, hom impossà un recàrrec que fou augmentat el 1662; tanmateix, més tard —del 1700 al 1732— tornà a regir la mateixa taxa de 1660. Ben resumit, deia així:

	1649-60	1662	1700-32
Per cada càrrega de qualsevol mercaderia que entra de França	8 SOUS	12 SOUS	8 SOUS
Per cada paquet de qualsevol mercaderia	4 SOUS	6 SOUS	4 SOUS
Per capa fins a quatre capes; (que a cinc ja es paquet)	4 DINERS	6 DINERS	4 DINERS
Per cada bèstia grossa que vingui de França	8 SOUS	12 SOUS	8 SOUS
Per cada peu de bestiar menut, (moltons, ovelles, cabres, cabrits)	3 DINERS	4 DINERS	3 DINERS
Per tota càrrega de blat que vingui de França	18 DINERS	21 DINERS	18 DINERS

ELS NOMS DELS CARRERS

El poeta tingué rotunds adjectius per a la Pàtria: "trista, pobra... dissortada". També ho podríem dir dels nostres carrers. I no voldria pas referir-me precisament al fet de que no siguin nets (entre parèntesi: els principals culpables som nosaltres). M'agradaria parlar-vos de la recuperació dels noms populars dels carrers.

A tots els pobles i viles, la gent espontàniament anà donant noms, anà batejant carrers i places, obeint només a la senzillesa, a la pràctica... Així tenim, a grans trets, topònims geogràfics: Es Pla (Ciutadella), Carrers dels Ametlles (Perpinyà). Urbans: Raval de les Monges (Puigcerdà), carrer Fussà (Bellver). Històrics: carrer dels Fueus (Valls), muralla dels Genovesos (Mataró). Afectius: Els Miradors (Palamós), Bellanita (Máo)..

Són les èpoques dels governs totalitaris les que volen capgirar la realitat i fer una societat i una llengua a la seva imatge. No es tracta de canviar carrer per calle o rue, sinó d'imposar per la força de les armes els seus símbols o els seus polítics, sense adonar-se que les plaques dels carrers es poden canviar, però la consciència col·lectiva, no.

Ara a l'inici d'una nova etapa, és el moment en que hem de fer sentir les nostres veus per tal de que els nous ajuntaments democràtics portin a terme la tasca de tornar-nos allò que un dia ens van prendre, sense soroll i sense revanxisme, d'una manera natural.

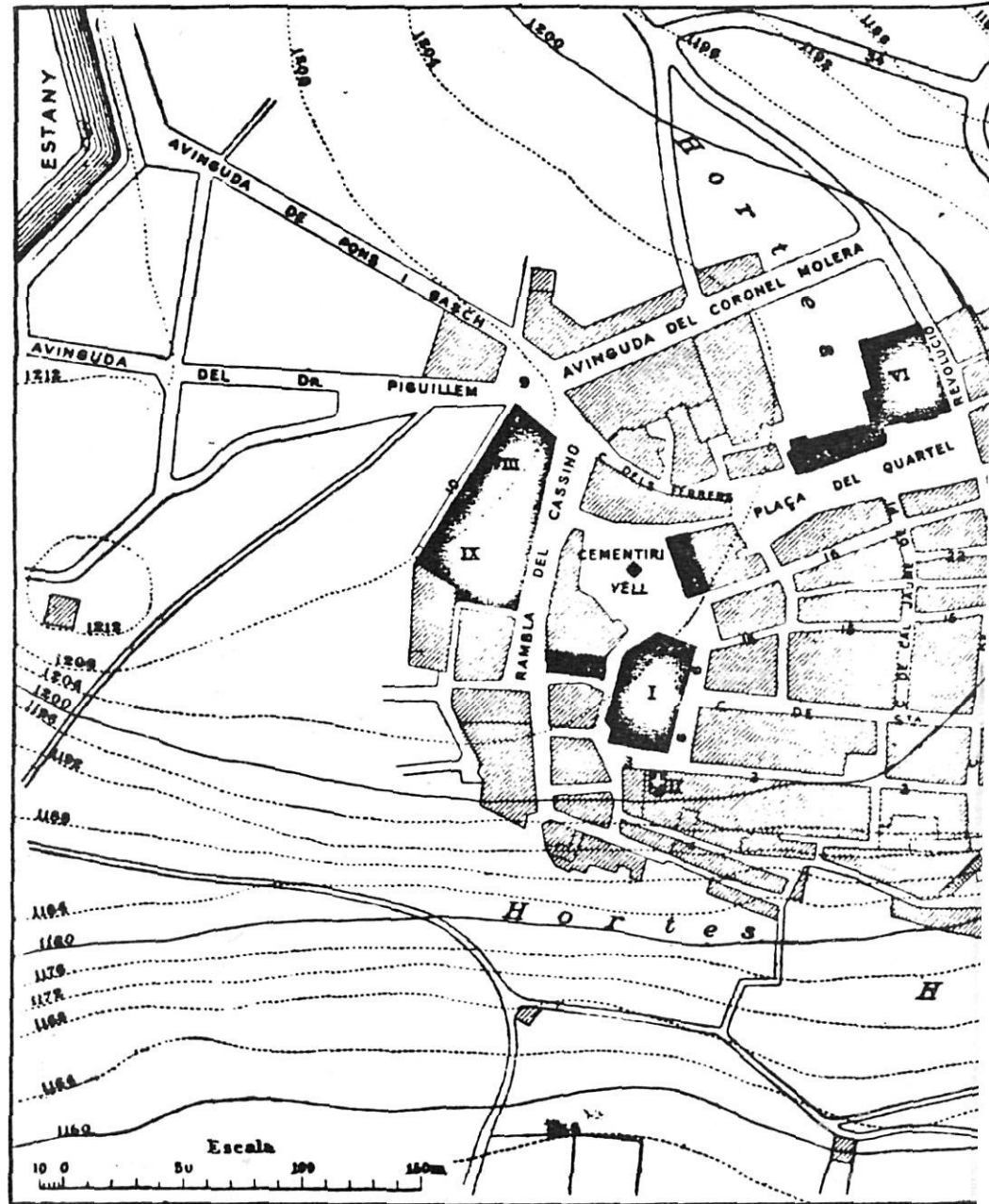
Ara és l'hora de canviar Saillagouse pel seu nom autèntic de Sallagosa, Bellver de Cerdanya per Bellver de Cerdanya, calle Florenza, per carrer Querol, Casa de la Vila per Casa de la Vila... Tots sabem que la llista és llarga. Cal començar a demostrar amb fets les promeses electorals.

El Raier del Querol

DITS DE Cerdanya

Llepa topins de Lliví,
Gormans de Puigcerdà,
Porqueirols de Sant Martí,

14/RUFACA/mayo

CARRERS, PLACES I CAMINS

- (1).—Plaça Major (P. de Cabrinety).
- (2).—Carrer de Santa Maria (C. Major).
- 3.—Carrer de Querol (C. de Florenza).
- 4.—Carrer de les Beates.
- 5.—Plaça de les Monges (P. de Salmerón).
- 6.—Carrer del Bisbe Bell-lloc.
- (7).—Cementiri Vell (Plaça dels herois).
- (8).—Rambla del Casino.
- 9.—Plaça de Barcelona.
- 10.—Carreró del Casino.
- (11).—Avinguda del Dr. Piguillem.
- (12).—Avinguda de Pons i Gasch.
- (13).—Avinguda del Coronel Molera.
- 14.—Carrer de Cal Tixaire (C. del Progrés.).
- 15.—Carreró de Cal Pau Mariano (Carrer de Bernades).
- 16.—Carrer de la Liisa (C. d'Espanya).
- (17).—P. del Quartel (Passeig del 10

Bonics de Bolvir,
Nobles de Saga,
Cavallers de Ger,
Rovellats d'All,
Escampa buïnes d'Isòbol.

Les noies de Das,
netes de dalt i brutes de baix,
les de Grus i Riu,
les de Pedra i Bor hi vull posar
s'ha pixat a la padella
per fregir-ne el bacallà.

(Recollit de Ventureta Jordà)

REMEIS

PROVATS

Durant mil·lenaris, l'home per a sortir d'un mal pas, degut a la falta total de coneixements científics i tècnics, es va veure obligat, apretat per l'instinct de conservació, a recercar a través de la naturalesa que l'envoltava, inclús a través de la seva espiritualitat (religions), mitjans per alleujar la seva condició humana, que era tan precària en aquells temps. Ben entés que d'accidents no en degueren faltar, abans de trobar el remei o l'herba que podia salvar-los. He pogut recollir, en el poble de Dorres, conjurs o pregàries i remeis per homes i dones que ja són morts, conjurs i pregàries que avui dia encara són emprats, en cas de necessitat, per una gran part de la població, sigui per costum o per tradició empírica. Ara, això sí, deixo a cadascú la llibertat d'hi creure o de no hi creure.

Per curar la cremadura (conjur):

Foc mai té fred

L'aigua no té set

I Déu ho té parió

Déu crema aqueixa cremadura

Com Maria Santíssima és Verge pura

Sigui curat ben aviat

Un tal (nom i cognom del cremat).

Dir tres parenostres a la Santíssima Trinitat i senyar la cremadura a cada final de la frase.

Remeis pels brillants (remei):

Petroli, sutja, polvora de barrinar, sal, cendra viva i oli: tot ben pastat per fer-ne una pomada per untar el brillant després.

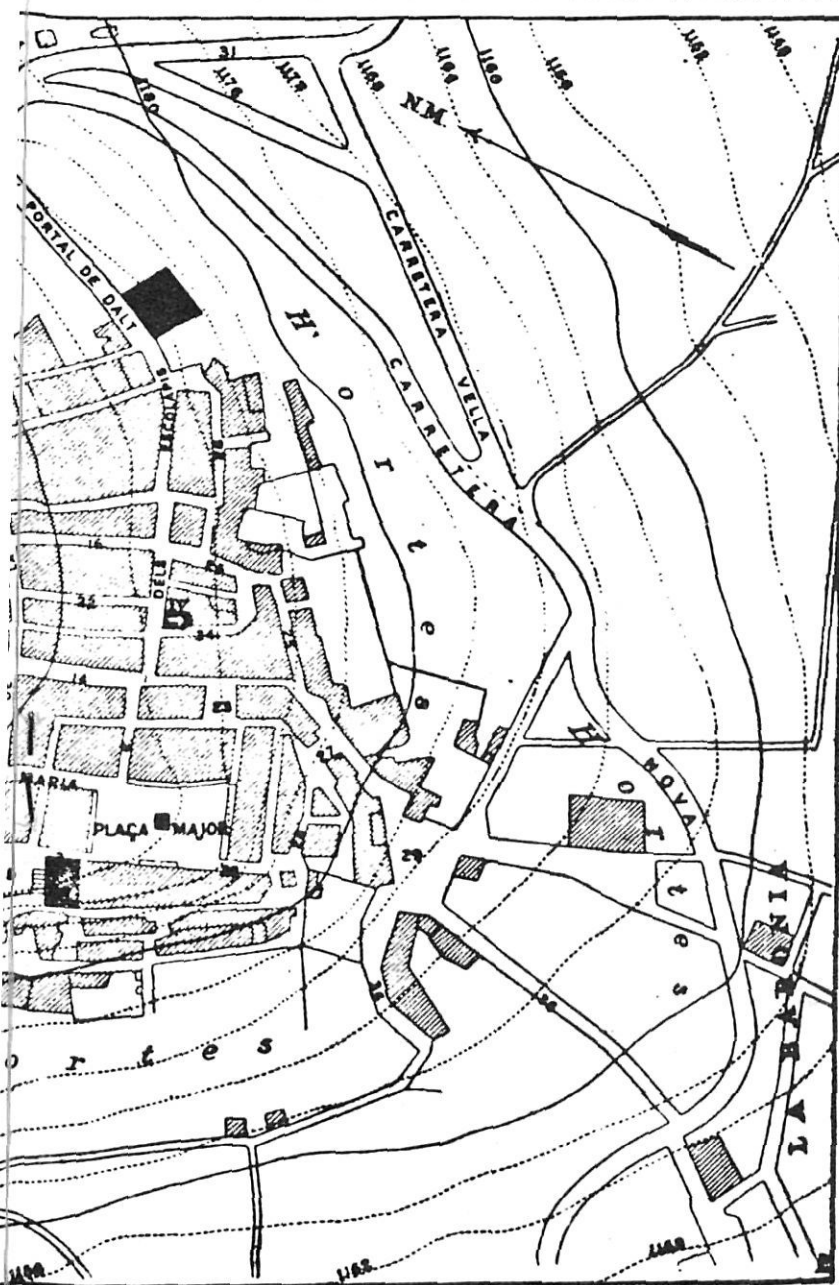
Conjur pels brillants:

Tu fart i jo dejú, mala fi poguis fer tu.

Dir tres parenostres a la Santíssima Trinitat.

Roger Giralt (Dorres)

mayo/RUFACA/15

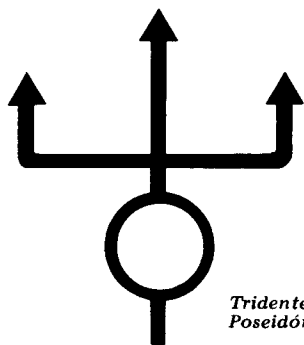
- (18).-Carrer dels Ferrers (C. de la Morera).
- (19).-Carrer de Cal Jaume de Pi (Carrer de la Tolerància).
- 20.-Carrer de la Revolució.
- (21).-Carrer dels Escolapis (Carrer de la Llibertat).
- 22.-Carreró de Cal Mixeu.
- 23.-Placeta de la Rosella.
- 24.-Carreró de la Mare de Deu de la Gràcia.
- 25.-Carrer de la Font d'En Llanes.
- 26.-Carrer del Poble.
- (27).-Font d'En Llanes.
- 28.-Baixa de la Font d'En Llanes.
- (29).-Portal de Baix.
- 30.-Portal de Dalt.
- 31.-Camí de la Guingueta.

- (32).-Carretera Nova.
- (33).-Carretera Vella.
- 34.-Camí de les Monges de Clausura.
- 35.-Camí de les Fàbriques.
- 36.-Carrer de Cal Puigbò.

EDIFICIS

- I.-Santa Maria (Església Parroquial).
- II.-Hospital.
- III.-Casa de la Vila.
- IV.-La Mare de Deu de Gràcia (Capella).
- V.-Escolapis (Col·legi i convent).
- VI.-Sant Domingo (Església (derruïda, Jutjat i Presó).
- VII.-Escoles Nacionals.
- VIII.-Teatre.
- IX.-Casino.
- X.-Els Dolors (Església).
- XI.-Caserna de la Guàrdia Civil.

Com a denominació principal de cada carrer donem la forma més vivent entre el poble; les altres denominacions les posem entre parèntesi. Els números que en la llista precedent van entre parèntesi no consten en el pla: hi figuren en canvi, els noms corresponents.

Tridente de Poseidón

LA ATLÁNTIDA

Más de 20.000 obras fueron escritas acerca de la Atlántida; ninguna parece satisfacer si todavía hoy se sigue escribiendo sobre su posible situación. El enigma existe pues. Se han formado asociaciones, se han dado numerosas conferencias, se ha investigado en muchos lugares pero la gente sigue confundida y dividida. El incidente más original relacionado con este tema ocurrió en 1929 en la Sorbona de París cuando un conferenciante intentaba demostrar que la Atlántida era Córcega, un estudiante lanzó dos granadas lacrimógenas.

Veamos pues las distintas hipótesis emitidas hasta ahora sobre la situación de la Atlántida:

1) La Atlántida estaría entre América, Africa y Europa según Charles Berlitz, Pierre Carnac, Cadet, Kircher, Donelly, F.S. Mentelle, P. Gaffarel, P. de Novo, Termier, E. Sykes, Cristobal Colón, Schielman, D. Saurat, C. Louis, Otto Muck, J.Y. Casgha, P. le Cour.

2) La Atlántida estaría por Andalucía o Baleares según Schulten (que descubrió Numancia), Jessen y Hennig.

3) La Atlántida estaría por el Sahara, Atlas, el Hoggar o tunez según P. Benoit, P. Borchardt, A. Hermann, S. Passarge, R. Vaufrey, Berlioux, A. Berthelot, H. Lhote.

4) La Atlántida estaría por Creta, la isla de la Thora, el mar de Azof, Malta, etc... según E.S. Balch, Brandstein, S. Marinatos, Luce, Cayce, Evans y Ganalopoulos.

5) La Atlántida estaría por el mar del norte según Rdbeck, Bailly Klée, Spanuth, Hoerbiger, los nazis.

6) La Atlántida estaría por el estrecho de Bering según Suskim, K. Flerov, J. Mallaurie, J. Giddings.

7) La Atlántida estaría por América del Sur según F. López de Gómara y D. Saurat.

8) La Atlántida estaría por Egipto y Grecia según Diodoro de Sicilia.

9) La Atlántida estaría por Córcega según el conferenciante de París.

10) La Atlántida nunca ha existido según Aristóteles, P. Coussin, Von Wilanowitz-Mölenndorf, R. Noll, Lindskog, Moreux, los Celtas (en el sentido que no hay relatos antiguos suyos acerca de la Atlántida).

A estas 10 versiones habría que añadir otras más pero que carecen

de fundamentos.

El arqueólogo francés H. Lothe se basa en el libro de Herodoto: "Las Historias" que señala que "más allá de Libia, a 20 días de marcha de los garamantes se encontraba el tercer montículo de sal. Allí vivían hombres cerca del Atlas que se ocultaba entre las nubes. Los habitantes de aquel lugar se llamaban Atlantes y sus viviendas estaban hechas con bloques de sal." La descripción corresponde al Hoggar, las tierras de In-Salah, Taudeni, Tanezruft. Las pinturas rupestres de dichas zonas corresponden a la descripción de los Atlantes hecha por Platón. Por otra parte se sabe que los Aryas (reyes-pastores) introdujeron en Africa el caballo y el carro de guerra por los años 1700 a. C., o sea, en la época en la cual se fecha la Atlántida.

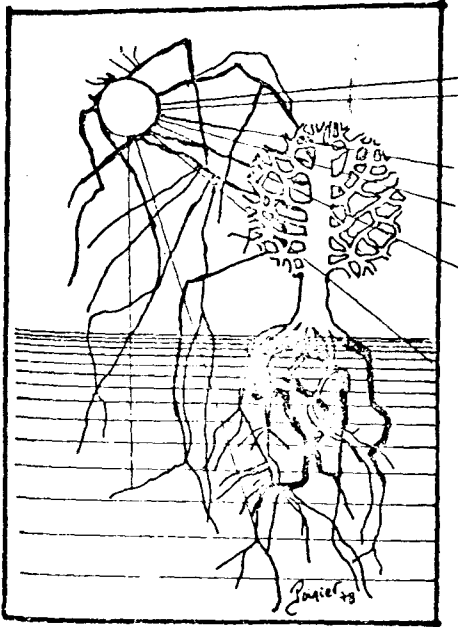
Razonamientos como este hay muchísimos y cada autor parece tener pruebas ciertas para afirmar el lugar de la Atlántida por eso preferimos sólo indicar las posibles zonas y los autores que escribieron sobre ello.

I. PEREN
(continuará: Los Músicos)

TITULOS	AUTORES	EDICIONES
<i>La Atlántida</i> <i>The Book of the damned</i> <i>Boulgres et Cathares</i> <i>Brandan</i> <i>La Bretagne</i>	<i>P. Benoit</i> <i>Ch. Fort</i> <i>W. Topenchanov</i> <i>L. Kervran</i> <i>P. & J. Gazio</i>	<i>AURA</i> <i>SEGHES</i> <i>R. LAFFONT</i> <i>HACHETTE</i>
AUTORES INTERESANTES: <i>R. D'ABADAL I DE VINYALS</i>		<i>J. BASTIDE</i> <i>J. P. BAYARD</i> <i>M. BAZOT</i> <i>D. BEIGBEDER</i>

APA NOIS ! Cap a la gran ciutat

a la paranoia si em diuen que menjo la fruita i les verdures complertes de DDT, i d'altres insecticides.

Ai que m'ho diuen! Aggffa.

Tú sí que tens sort, allà a la Molina, res de res, eh?

Mira, li vaig dir, no hi veus més enllà del teu nas. Deia el diari l'altre dia, ara que s'ha imposat la moda Harrisburg, que el batlle del poble de Burgos que té la sort de rebre l'aigua de la central nuclear va respondre als seus ciutadans quan aquestos es queixaven de la proximitat de la central: "Us queixieu de vici; quan havíem collit ensiam tan macos i overginies tan grosses, eh! I si veniu amb mi a la barca el diumenge, sabreu com són les truites de 800 grams."

Renoi! i tenia raó. En català diem que la merda engreixa.

No, si una mica de raó, potser sí que tens, em digué l'amic, puix quan anem a casa dels avis de Mongat, viuen a prop de la antiga Barrau, ara Explosivos de Riotinto, a on fan àcit cloridric m'afogo tú, tinc que pendre el xerop anti-asma dues setmanes seguides, però el meu nano, res, fins i tot juga a tennis a les pistes de la fàbrica, i l'auries de veure, alt i fort.

Ho veus, Superman, al costat dels barcelonins del demà, caca.

Gent de Cerdanya, i qué espereu per a portar els vostres fills a la gran urb? El meu fill, a un col·legi de Sant Andreu el portaré, que diuen que la merda per centímetre cúbic que respiren es tan intensa que de vegades no saben si respiren o mengen.

I qué em dieu de l'estómac del futur ciutadà, acer pur. Marxando dos bistecs amb estircina! I la pell, com la dels porcs, sense volguer ofendre a l'animal, està clar.

El que passa es que ho volen tot per a ells sols (centralistes que són). I és que estan de sort, els punyeteros, si qualsevol dia, menjant i beuen tanta proteïna tindran una mutació, i els hi sortirà un altre ull, o naixeran amb tres cames.

Ai! gent de Cerdanya, el progrés triga molt a arribar ací dalt, sort que ara amb el tunel del Cadí tot ho tindrem més a prop, però com que aquests de la ciutat són tan murrís, el dia menys pensat ens tapan el forat per l'altre cantó.

Aneu-hi abans de que això passi. Jo ja ho he avisat.

Desagraïts, que sou uns desagraïts, després em direu espantabesties.

Paco
La Molina

Parlant amb un amic de Barcelona, em deia que estava obsessionat. Ni menjo pa de veritat, ni bec aigua sense microbis i més a més, respiro aire contaminat. Això ja deu ésser neurosis puix quan vaig al supermercat, tot ho veig adulterat, el peix, la carn, les verdures...

Quan vaig a la platja, la sorra és bruta i l'aigua em produeix malalties a la pell. Em repeteixo a mi mateix que no menjaré més peix, ple de mercuri i desfets de tota mena advocats a aquesta enorme claveguera.

Fa dos dies, em diu, han tancat l'establiment d'un majorista de carn que injectava no sé quins líquids a la badella per que pesés més i fos més vermella. Arribaré

LE PALAIS DES ROIS DE MAJORQUE APRES 1679

Nous avons vu précédemment une partie de l'histoire du Palais des Rois de Majorque de Perpignan jusqu'en 1679; nous continuerons donc cette histoire jusqu'à l'époque à laquelle Sylvain Stim-Popper, grand ami de Robert Joffre, restaura ce palais.

En 1727 on remplaça deux piliers de la galerie Sainte Florentine. Jusqu'à la Révolution, le donjon fut occupé par le Lieutenant du Roi, le Gouverneur, le Major et un important dépôt d'armes. En 1838, on procéda à la désaffectation de la chapelle pour la transformer en magasin. En 1840, le Génie enleva les merlons du mur Sud, à la barbacane de l'ancienne

entrée. On fit une nouvelle porte d'accès à la tour Ouest, mais on fit disparaître les portes en bois de style mudéjar et le tympan oculé de la chapelle haute. Dans la cour du Roi on bâtit un château d'eau et les façades crépies. Les anciens logements firent place à des chambres pour la troupe et autour du Palais on installa différents services.

Grands désastres donc dans ce si magnifique Palais!

En 1941, le Palais fut désaffecté et comença la Restauration. Pour cela il fallut procéder à un grand déblayage et analyser la nature des pierres utilisées: les murs d'enceinte (de 1,30 m. d'épaisseur) sont en ga-

lets, les tours d'angle sont en brique et en marbre de Baixas, les arcades du rez de chaussée sont en marbre, et celles des loges supérieures sont en calcaire, tout comme pour les fenêtres du première étage. Les fenêtres des grandes salles sont semblables à celles de Palma de Majorca et de Bellver. Les trompes d'angle de la chapelle basse sont semblables à celles de la chapelle St. Jean-Baptiste de Perpignan et de la cathédrale de Palma de Majorca. Généralement d'ailleurs, beaucoup d'autres éléments sont très semblables à la cathédrale de Palma. D'autres détails sont identiques à la chapelle de

l'Almudaina et du château de Bellver comme nous l'avons vu auparavant. De fait ce sont des édifices contemporains et il est fort possible que Pierre Salva qui dirigea les travaux du château de Bellver en 1309 alla

à Perpignan pour la construction de la chapelle haute du Palais des Rois de Mallorca.

Commença alors l'entière restauration selon les études historiques établies comme par exemple en 1951 la reconstruction du grand arc précédant la chapelle de la galerie Sain-

te-Florentine.

J.P. POIRIER

Bibliographie: Congrès Archéologique de France Le Roussillon (1954). - Société Française d'Archéologie.

DEMOCRÀCIA, LLIBERTAT ESPERANÇA

Acaba d'obrir-se un període de democràcia, després de varies dècades de poder totalitari. Hi ha gent que tendeix a pensar que tan bon punt és acabada l'opressió poder fer el que els vingui en gana. Res més enganyós però, que aquesta il·lusió. Democràcia vol dir llibertat però no anarquia; vol dir poder fer el que un vulgui sempre que no es transgredeixi la llei, vol dir decidir sense condicionaments però sense faltar el respecte que es deu als altres aliens; democràcia és cultura, és coneixement dels propis drets i deures, és oportunitat de saber, de pensar i d'expressar-ho, és possibilitat de treballar conjuntament amb els nostres compatriotes sense més fiscalitzacions que les estrictament acceptades per la comunitat.

Això tan fàcil de comprendre no és sempre ben entès, però. La gent sovint pensa que democràcia és manca d'ordre i d'autoritat i per tal, que s'ha acabat les limitacions de tota mena. I això no és cert i cal desenganyar els qui tal cosa imaginin. Democràcia és participació en el desenvolupament de les lleis i les institucions mitjançant els representants que el poble periòdicament elegeix; però precisament perquè el poble té la possibilitat de participar en la formació dels instruments de govern, aquests —siguin les persones designades democràticament o les lleis emanades dels representants populars— tenen la força d'obligar amb doble imperativitat que les establertes en períodes d'anormalitat com poden ésser els de la dictadura,

tota vegada que mentres que aquella era imposada amb la raó única de la força bruta les institucions democràtiques es sustenten en l'aprovació i el recolçament de la societat.

Si en les èpoques passades hem constatat que el que venia imperant habitualment era la voluntat dels poderosos sobre els humils, dels funcionaris sobre els administrats, dels políticament i socialment influents sobre els que anaven amb el cor a la mà, ara hem de començar a capcir que el joc ha d'ésser diferent cara al futur i que el que ha d'imposar-se a cada moment ha de ser la llei, la raó i, encara més, la justícia, doncs no n'hi ha prou amb el que la llei digui sinó que s'ha d'aconseguir que aquesta recepta universal i genèrica de la norma jurídica sigui aplicat en cada cas concret amb equitat, atentsant-se el més possible a aquell ideal de tots que anomenen Justícia, el qual sentiment es detecta arreu del món i arreu es treballa perquè cada dia sigui més l'abast de tot-hom.

En els mitjans jurídics això es manifesta a totes les nacions avançades amb el rebuig dels plantejaments "iuspositivistes" que adquiriren plena acceptació als temps del feixisme i el nacisme i la seva progressiva substitució pels plantejaments científics del "iusnaturalisme" modern, el que implica que universalment està despreciant-se el predomini de la llei pel de la Justícia. Tornem per tant a una espècie de democratització jurídica, al donar preferència als sentiments generals de la humanitat —al

Dret Natural— sobre els criteris personals dels governants —el Dret positiu—, i aquesta llei democràtica i la nova manera d'entendre la seva aplicació, en disposant de l'acceptació o el suport dels ciutadans, tenen una força d'obligar que s'imposa espontàniament al gaudir del suport moral de la societat i sols en últim extrem la força coactiva de l'aparell de l'Estat.

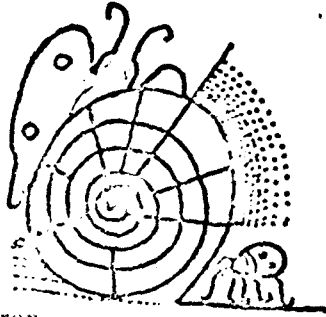
Cal doncs que tots ens esforcem a treballar per trobar conjuntament aquestes normes de convivència social més justes a tots els nivells, capaces d'obligar per l'influx de la seva força moral i pel general reconeixement de la seva justícia; cal que tots posem de la nostra part amb desinterès i imaginació el nostre granet de sorra en benefici de la comunitat, sense esperar que el veí passi al davant; cal que encetem plantejaments democràtics que portin a les nostres viles i pobles l'alegria de viure, acompanyada de prosperitat i benestar moral; cal que defugim les rutines, egoïsmes i personalismes dels temps propassats; cal que poguem donar a les noves generacions valor morals i socials que els permetin endegar llurs vides amb il·lusió i optimisme; cal que entre tots sapiguem plantejar el sentit de comunitat i transferir a les nostres gents el sentiment de l'esperança en un demà cada dia socialment més nostre, més equilibrat, més sol·lidari, més perfeccionat. I tot això hem de construir-ho entre tots si volem convertir-ho en realitat.

X. Bosom

Netres

TELARAÑAS

Sacude. Muerde. Salta.
No amordaces tus gritos
Rasga el disfraz de marioneta
Y líbrate del abrazo del hilo.
Luego reposa. Descansa
En la tarde larga. Quieta.
Segura.
Ya se cumplió tu andadura
Olvidando piel sobre lascas.
Ya germinó tu sudor
En rubias espigas
Doradas.
Ya amamantó tu fatiga
A las viciosas arañas
Que, ebrias de risa, escucharon
mientras bebían mariposas blancas
El crujir de tu espinazo
El jadear de tu pecho
El adiós de tus ansias
Aguza la horquilla. Afila el hacha
Rastrilla leña seca. Hierbajos. Sarmientos
Promesa de hoguera
Que unguirá a lengüetazos
A las gordas arañas y a sus mariposas
Blancas.

Trovador

LLIT DE PEDRA

Lentament entro i m'apropo
Del teu llit de pedra
Amb un ram dis les mans
I poso els meus llavis
Sobre els delicats lliris
Que acompanyaràn aquest silenci
Amb intensa tristessa
A veu baixa
Pronuncio el teu nom
Sebastià Pons
Es dirigeixen els meus ulls
Al cel
A on brilla la teva ànima
Tot a dalt amb els estels
Oh poeta de la nostra terra!
Per sempre més
Ta ploma s'aturà
Però tu sempre viuràs
A través els teus llibres
De poesia
Que son la nostra companya.

Carme Clausell

(Aquest poema obtingué un diploma d'honor en els Jocs Florals de Perpinyà)

ELS DOS CIRERES

Dos cirerers jovenets
Cada dia em fan companya,
Un vora l'hortet
L'altre davant la cuina.
Dos arbres plantats per nos
Ja fa unes quantes primaveres,
Dues presències agradables
Que en mig de cada branca
Tot sovint un ocell hi canta.
I ens ofereixen a l'estiu
Llur ramatge ombriu
I fulles deuradaes

I magnífica vermellor
Foc i flama a la tardor
Jo voldria dir-te company meu
Que aquests dos arbrets
Humils i tot drets, són un poc
El reflecte del nostre amor.
Sempre un prop de l'altre,
trenta anys la mà dins la mà
Fidels i enamorats
Pujant sempre pel dret camí
Construint cada dia
El nostre paradís.
Buscant un espiritual cel
On el pensament hi brilla
Com un estel.

I com les belles cireres dels nostres arbres
Els fruits del nostre amor
Són fruits més que bonics
Perque són els nostres fills!
La nina, una flor, Riteta
Es la nostra margarideta.
I els dos nins, ja grandets
Com son bells el Joan i el Josepet
Bells i acerts com els nostres cireres!
D'aquesta harmonia, regraciar jo voldria
La Gràcia Divina...!

GIRAL MARGARIDA VALLS CLAU

SELL (Dorres)
mayo/RUFACA/19

**HOMENAGE A MACHADO
Y A SU MADRE**

Oh viento perfumado de primavera
Hace ya cuarenta años
Que sus dos cuerpos pálidos
Duermen bajo la tierra.
Y su compañía son el sonido
De las hojas secas y la brisa.
Oh Antonio Machado!
Como me estremecen mis pisadas.
Encima de la parda tierra,
Del Cementerio de Colliure,
llena de amor,
Siento tristeza, y llevo para tu madre,
Esta rosa blanca
Y para ti, Antonio Machado, este clavel encarnado.
Al dejarlo encima de vuestra tumba
En mi corazón como una espina se ha clavado
Salgo del cementerio, muda y sombría.
Y mirando la lejanía
Me parece ver vuestro perfil risueño
Y vuestra caricia en el soplillo del viento
Oh! sólo el viento suena!
Y el plañir de mi alma siento,
Conmigo vais siempre,
Y mi corazón os llora
Oh poeta Antonio Machado!
Cuanto os amo!

Carmen Clausell Bernat

(Con motivo del 40 aniversario de la muerte de Antonio Machado)

DEDICAT AL MEU FILL

Molt de temps després de la teva infantesa
Quant ja tindrà més de setze anys
Veuràs que la vida canvia
Enrecorda't fill meu
Que la vida és moltes vegades
Estranya i ben sovint és la baralla
No busquis a saber
Siguis com un home ha d'ésser
I així tindràs amics
I els teus passos
Crearan un paradís
la gent busquen en aquest món
La gran felicitat i la joia
Tu pots trobar-la a la ronda
Car la vida és davant teu.

Josep Clausell

20/RUFACA/mayo

...Y OTRO ADIOS

Parece como si un laberinto
de madresevas
nos dist'anciase
y como si hiciera milenios
que nuestros ojos
no nos contemplan.
Como si la música
suave en soledad
y mis ojos estuvieran
traslúcidos
a tu agua.
Por eso, durante el día
riego los geranios
del silencio
para escuchar tu aliento.
Y por la noche
me sube al corazón
el ahogo de tu distancia.
Amarro todos los años
las barcas del viento
para que me traigan
tu perfume
de hombre cierto.
Y vuelvo a repetirme
una y otra vez
que la dicha
está ya cerca
y los lagos
de la tierra
nos esperan.

ALALIA

**FRESCA PRIMAVERA
CERDANA**

Ja ha arribat la primavera!
Cerdana primavera
Els arbres floreixen
de neu riallera.
El Cel blau és mudat
Amb núvols diafans
I li somriu el sol
Que ja no porta dol.
La prada esblanqueïda
Comença a verdejar
Espera la xicolla
Que aviat s'obrirà.
Fresca primavera cerdana
Ja els ocells et canten
Amb el soroll de l'aigua.
I les roques llueixin
Llur molsa engalanada.

I els troncs dels arbres
Quins relleus!
Brodats de coloraines.
Tan bells que els admireu.
I vora la paret de pedra
La gata manyagona
Salta i juga.
Fresca primavera cerdana
L'ocell canta al sol
L'ocell canta al cel
L'ocell canta a l'aigua
I a la neu blanca.
I on diria que el torrent
Li respon
Amb un romor de poesia...

Mme. Giral Margarida Valls
(Dorres, 1979)

BIOGRAFIA DE ANTAÑO Y DE AHORA EL PAVO REAL

Este bicho pertenece a los galliformes y familia de los gallidos. Su nombre científico es el de "Pavo cristatus". Posee hermosas plumas de vivos colores y que desprenden reflejos iridisados al acariciarlas el sol.

El macho tiene larga cola con la facultad de ponerla en tieso abanico cuando pretende ligar una hembra. Entonces se dice que hace la rueda. Su andar es lento, pausado. Va levantando las patas alternativamente (si levantara las dos a la vez se daría una leche) como si temiera pisar un clavo o una mierda y mientras emite una especie de gargarismo para encandilar a una dama.

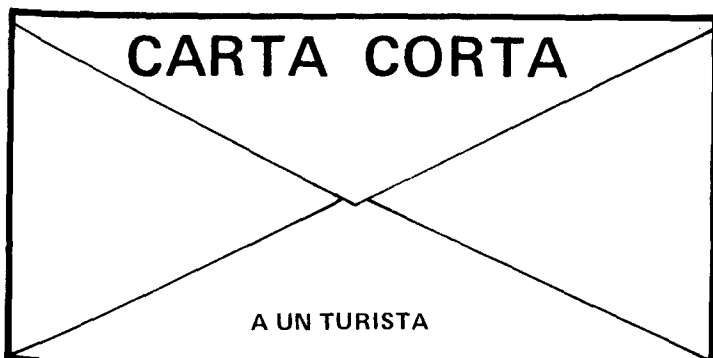
No se le conoce ocupación fija. Se pasa la vida de jauloteca en jauloteca. En ligue perpetuo y en erección constante (de la cola, claro).

Se le considera animal sexy pero estúpido, carente de ideas propias y de conversación, y sobre todo, presumido en exceso.

El Biógrafo

P.D.: Recién terminada esta biografía se me advierte que podría ser mal interpretada por algunos, pues dicen que hay personas que son así y que actúan del mismo modo. Yo, pobre de mí, en mi despiste congénito y mi proverbial buena fe (la tengo por arrobos), soy incapaz de notar el símil.

Por esto, les aseguro que cualquier parecido con personas vivas o muertas es pura coincidencia. Además, ¡iqué puñeta!, si a pesar de todo, alguien está alérgico, que posee cola de paja, pues que se le encienda, ¡ihala!

Hoy me pillaste un poco ocupado, mira. Pero ante la inminencia de tu venida, ¡iqué remedio!, voy a escribirte.

Algunos dicen que vienes a por el sol, a por vino y a por toros. Otros, que vienes a perder la cabeza, que --dicho sea sin ánimo de entrometerme-- es lo mejor que se puede hacer con ella, perderla, cuando uno llega a cierta edad y no se ha atrevido a hacerlo antes. Y con la cabeza, perder de vista la ropa, la chavalita del quiero y no puedo, el miedo al infarto, la nota imprevista del banco y ese montón de majaderías que te anudan, --quieras o no-- la garganta.

En el fondo, creo que nada de eso es cierto.

Lo del sol, reconócelo, hay años que no da ni para secar la ropa. Lo del tinto me cuesta creerlo, porque para pelearse con él, como para pelearse con Urtain, hay que estar preparado, de lo contrario te sacude y te tumba; y merecido que lo tienes. Y lo de los toros, cada vez menos, habida cuenta que rozando el tema de los pitones, los afectados vienen ya a ser mayoría y ... perdida la gracia, perdida la afición.

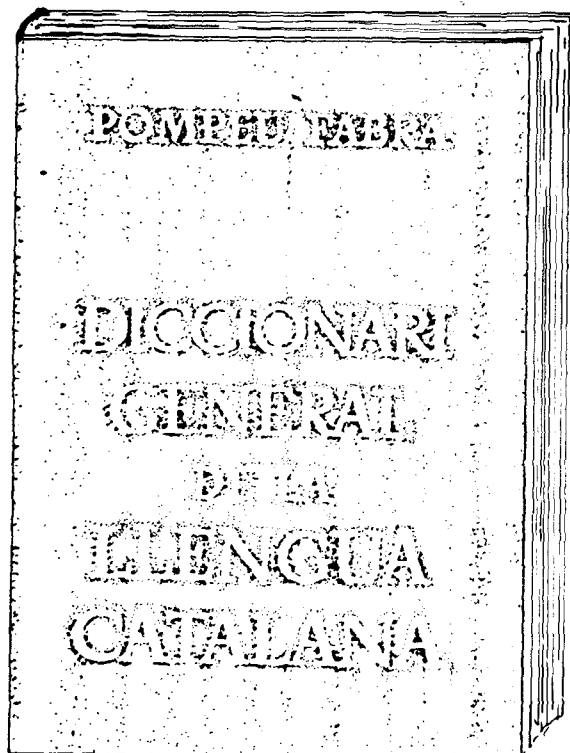
Vienes porque te han garantizado dos verdades insólitas: Una, que podrás echarte las siestas que quieras. Otra, que podrás ver de cerca a un socialista. Y es que, Pirineos al norte, tendreis el cuerno de la abundancia, pero siestas, lo que se dice siestas, o sea siestazas, o sea siestorras, o sea despelote, resoplido, panzarriba y cuarenta y dos grados a la sombra, éso, sólo en el Imperio de las Españas (cada vez --afortunadamente-- menos imperio y cada vez --afortunadamente-- más Españas). Decía un inolvidable amigo mío, que una pareja sólo puede llamar "hijo nuestro" al hijo de siesta; a los demás los llamará, simplemente, "hijo". Era un granuja.

Y no me digas que la segunda razón no te atrae. Estás harto de tu socialismo con economía de mercado, de tu socialismo con multinacionales, de la social-democracia-fantochería que pulula por tu tierra y de tus socialistas descafeinados. Y te vienes aquí, a la reserva espíritu-socialista de Europa. Vienes a que te presente un socialista de verdad. Dálo por hecho. Si me apuras incluso podré presentarte alguno que ha leído a Marx. Así se entiende que el Ministerio esté empeñado en cerrar los Paradores de Turismo; contruidos y bendecidos para ser los baluartes de la España guitarrera y castañuelera y no para fomentar la trashumanía turística entre tierras de izquierda pactada.

Comprobado lo dicho, escribirás enseguida a tus gentes, les contarás lo visto, se abrirán bocas de mil palmos y nos lloverán las reservas. No fuera a ocurrir, que una vez solazado tu cuerpo y apaciguado tu espíritu, te dé por largarte corriendo de aquí a más no poder.

J. Llauró Güell

mayo/RUFACA/21

L'ús del «que»

En català és incorrecte suprimir la conjunció "que" en una proposició que fa de complement d'una altra.

Així, p. ex., moltes vegades llegim o diem frases com aquesta: "li agrairé m'ho digui ben aviat". Essent "digni" complement de "agrairé", caldria incorporar la conjunció "que" després del primer verb: "li agrairé que..."

Cal remarcar que aquesta omisió es dona més en la llengua escrita que no pas en la parlada, essent la imitació d'una construcció castellana.

Tanmateix, podem substituir aquesta construcció amb la conjunció "que", per "de" més infinitiu. Ex: "li agrairé de dir-m'ho ben aviat".

Laura Fabra

¿CAMBIAMOS? ¿NOS MODIFICAMOS?

Aquí el Hospital +

Simultáneamente con las elecciones municipales, y previamente, con la campaña electoral, se vivió en la comarca ceretana, un gran proceso sociológico que me sorprendió mucho, gratamente por supuesto, y que consistió en ver y oír a la gente de nuestra comarca haciendo proyectos e intentando concretar ilusiones largamente contenidas, con una especie de gran determinación de modificar o cambiar situaciones y conductas que resultaban incómodas y mal toleradas durante mucho tiempo. Pero bien dicen que del dicho al hecho hay largo trecho, y por eso, una vez apagada la euforia inicial, se ha retornado a los carriles habituales; el diálogo y los pactos han substituido a las estridentes reivindicaciones de ayer. Y creemos que es lo mejor, aunque de vez en cuando es necesario ponerse a

dar gritos, aunque los demás se tapen los oídos para no escucharnos, pues por lo menos nos sirve de descarga a nuestras tensiones y a nuestra irritación.

Y una cosa parecida ha sucedido en nuestro Hospital...

Nada más terminar de conocer los resultados electorales y como colofón de un largo proceso de desinteligencias entre los que constituimos la gran familia de esta institución, nos hemos quedado con un gran vacío desde el punto de vista ejecutivo y directriz. Las causas de esta situación dependen fundamentalmente de nuestras propias limitaciones en imaginación y sentido común y tal vez también por una gran carencia de pragmatismo.

Creo, de cualquier manera, que no está

todo perdido. Siempre y cuando se eviten las manipulaciones políticas, ideológicas o de interés de protagonismo personal, respecto a la organización interna y desempeño de las estrictas y limitadas funciones que debe tener un Hospital Rural Comarcal. Creo, repito, que podremos entre nosotros mismos reorganizarnos y recalibrar nuestros esfuerzos, dirigidos hacia el bien común de los habitantes del valle de la Cerdanya, teniendo como principal objetivo el desarrollo creciente de nuestra capacidad asistencial y de medicina preventiva.

Somos conscientes de que, tal vez, por las mismas modificaciones que nos impone el paso del tiempo, el progreso de la ciencia y la técnica aplicada, los cambios de usos y costumbres, las nuevas escalas de valores morales, los grandes cambios vividos en el aspecto sociopolítico en los últimos años en España y tantos otros

factores como vosotros podáis agregar con sentido crítico constructivo, han influido de múltiples maneras sobre todas las personas que participan con su dedicación y trabajo en esta casa, (profesionales, técnicos, administrativos y no titulados), que de alguna manera hemos quedado con posiciones desfasadas, aparentemente enfrentadas (pero no necesariamente) puesto que si nos proponemos unificar criterios, comprobaremos que todos nosotros, unos más y otros menos, tenemos como meta y objetivo primordial el bien del Hospital y el mejor servicio para nuestra comunidad, que es en primera instancia la que nos permite trabajar y vivir. Todos estos factores que menciono han provocado que las vías conductivas se fueran gastando, perdiendo autoridad y poder de decisión, si es que alguna vez fueron determinadas taxativamente, y al mismo tiempo la res-

posibilidad aumentaba, aumentando también nuestro desencanto al comprobar que problemas importantes de nuestro medio interno se hacían cada vez más difíciles de solucionar.

Por todo esto me atrevo a sugerir a las personas que intervendrán con sus decisiones en la nueva etapa que seguramente iniciará nuestro Hospital, que se enfoque a nuestra casa con criterio empresarial, con planes coherentes, prácticos y concretos, y dotar a las personas que queden con funciones directrices, de la necesaria y suficiente autoridad (no autoritarismo!), para mantener e incrementar el orden interno, imprescindible factor para que cualquier institución funcione adecuadamente.

Dr. José Corsunsky

esports

PUIGCERDÀ

CAMPEONATO DE PESCA

La Sociedad de Caza y Pesca de la Cerdanya informa de la celebración del Concurso Social para los días 20 de mayo y 17 de junio (cuyos resultados publicaremos en el próximo número). Asimismo informa que el día 24 de junio, tendrá lugar el Campeonato Provincial de Pesca de Trucha, clasificatorio para el Campeonato Nacional de 1980, por lo que consideramos que dichas fechas quedan anuladas en el Calendario de Pesca del Coto de Puigcerdà.

Bases y Normas que regirán en el concurso social:

1. La zona del Concurso estará comprendida por los Cotos de Puigcerdà e Isòbol.
2. Pertenecer como socio a esta Entidad.
3. Estar en posesión de la Licencia Federativa del año en curso.

Sorteo de Tramos:

1. Cada Concursante al realizar su inscripción se le dará un número correspondiente al de su inscripción.
2. A los que en el primer día de Concurso les hubiera correspondido el ir a pescar en el Coto de Isòbol, en el segundo día de Concurso les corresponderá el ir a pescar automáticamente en el Coto de Puigcerdà.
3. A los que en el primer día de Concurso les hubiera correspondido el ir a pescar en el Coto de Puigcerdà, si el nú-

mero de ellos, en el segundo día de Concurso, cupiera en el Coto de Isòbol, irán a pescar en dicho Coto de Isòbol. Si el número de participantes fuera mayor de la cantidad hábil de permisos existentes en el Coto de Isòbol, para el segundo día de Concurso se les sortearían los permisos hábiles para ello.

Puntuación:

1. 250 puntos por pieza capturada.
2. 1 punto por gramo de peso.
3. La suma de ambos depara la puntuación total.
4. En caso de empate en puntuación, quedará como ganador el que haya logrado más capturas.

Horario:

Hora de salida concurso: 6,30 horas.

Hora pesaje capturas y posterior clasificación de una hora a 1,30 horas.

Notas importantes: Todo concursante que llegue más tarde de la 1,30 horas para el pesaje y posterior clasificación será automáticamente descalificado. Se recuerda a los participantes que para los Campeonatos Nacional y Provincial de Pesca sólo son válidos los métodos artificiales (cucharilla, mosquito, etcétera).

Sociedad de Caza y Pesca

mayo/RUFACA/23

HOQUEI GEL

Subcampions de 2a. divisió

S'ha acabat la temporada de hoquei i s'ha aconseguit el subcampionat. Aquesta ha sigut una temporada amb dues cares, ben diferenciades. Si durant la primera volta l'equip aspirava a tot, inclús el campionat, no perden ni un sol partit, a mesura que avançava la segona només es feia que encaixar derrotes i més derrotes, el qual feia que mentres els demés equips milloraven a mesura que transcurreguia la competició el Puigcerdà anava de mal en pitjor..

Al començar he dit que s'aconseguí el subcampionat, potser hagués sigut més correcte dir que s'ha trovat amb el segon lloc, ja que l'últim partit que hagués decidit qui era el subcampió entre el Karhu-Titan i el Club Hielo Puigcerdà, potser aviat amb aquests aires de renovament i canvi sigui Club Gel Puigcerdà, no va poguer celebrar-se ja que el Real Madrid es negà a deixar la pista per les dades corresponents i per tant el partit s'adjudica al Puigcerdà. El trist és que aquesta pista que ara és del Real Madrid fou construïda amb diners de la Federació, i ells no es dignen ni a fer un equip i ademés posen molts inconvenients als equips que els hi demanen la pista, més ben dit que els hi lloguen la pista, per veure com són les coses o les avantatges del centralisme.

Al ésser subcampions es podia haber participat a la Copa del Rei i pujar a primera divisió, en principi s'acordà no participar a la copa degut a que ja no es podia entrenar a Font-Romeu, per estar la pista tancada i realment s'hagués anat amb mínimes garanties de fer un paper discret. Com exemple direm que el Vitoria que fou el campió de segona, encaixava una severa derrota amb el Barcelona per 19-0, així crec pot donar una imatge de que hagués succeït.

Quant a pujar a primera, no en tinc notícies concretes, però crec que si continua fent la segona divisió, i al mancar de pista, es millor continuar-hi.

Fent un resum de la temporada, voldria calificar-la com de molt discreta, i si per un costat s'ha aconseguit el segon lloc, per l'altre ha sigut la pitjor, ja que fins ara es militava a primera. Segons el meu criteri el nivell de joc de l'equip ha baixat sensiblement, la qual cosa no pot extranyar degut al gran nombre de baixes.

Quant al futur, diria que per afrontar les sucesives competicions caldria una bona reestructuració a tots els nivells.

Per acabar i en nom de tots els jugadors vull donar les gràcies a tota aquesta gent que d'una manera incondicional ens brinda el seu recolçament a tots els partits.

CLASSIFICACIO DE LA SEGONA DIVISIO

1. C.H. Alaviz (Vitoria)
2. Club Hielo Puigcerdà (Girona)
3. C.H. Karhu-Titan (Madrid)
4. C.H. Boadilla (Madrid)
5. C. Gel Catalunya (Barcelona)

Pere Capdevila

CARTA ABIERTA A LOS SRES. SOCIOS Y SIMPATIZANTES DEL C.D.P.

Los abajo firmantes, directivos de este Club y ante la extrañeza de la afición por la no celebración en la fecha habitual (primero de mayo) del Cross, nos dirigimos a la afición y deportistas en general, para aclarar algunos hechos.

a) Se nos notifica por la persona del Sr. Presidente de este Club, que dicho Cross se llevará a efecto en el mes de junio..., cosa ésta que esta junta no está en absoluto de acuerdo, porque creemos que es y ha sido habitual su celebración el primero de mayo.

b) Por otra parte, creemos que este Club siempre ha organizado este acto solamente con el esfuerzo de esta Entidad y con la colaboración de la afición y comercio en general y para terminar, nos resta poner en claro que esta "maniobra" que ignorábamos, nunca ha contado con la aprobación de la Directiva

ni siquiera se ha debatido en junta.

Por lo cual creemos nuestro deber ponerlo en conocimiento de los señores Socios y afición en general

Por la junta:

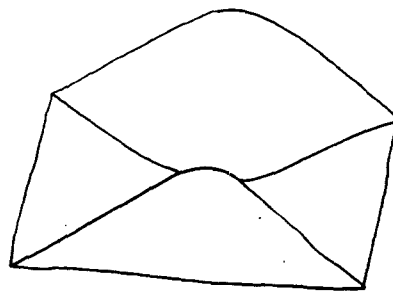
cartes a rufaca

A la pàgina 16 del darrer número de RUFACA i amb el títol "Gavín, una nit de gener", un tal Zelotoi Rog es refereix a la presentació, a Puigcerdà, dels dos volums d'en Josep Maria Gavín, sobre Cerdanya, Capcir, Conflent, Rosselló i Vallespir; presentació que tingué lloc a la sala-biblioteca de la "Caixa" el dia 9 de febrer —no el gener, com diu l'esmentat signant d'aquella nota—, i no foren regalats prop d'un centenar d'exemplars d'aquells volums. Diu que hi assistí poca gent, cosa que potser serviria només per indicar el grau d'afecció a la cultura que hi ha a la nostra vila.

En l'esmentada nota, el Sr. Zolotoi Rog al.ludeix a les Assemblees comarcals d'Estudiosos de Catalunya, i ho fa amb to bastant despectiu, per tal com, segons sembla, les desconeix. I ho sento de veritat, perquè la premsa n'ha parlat cada any.

D'altra banda, cal dir, que a les susdites Assemblees hi intervenen personalitats de la cultura catalana, tan rellevants entre d'altres, com els Drs. Joan Ainaud de Lasarte, Professor i Director dels Museus d'Art de Barcelona; Josep Maria Font Rius i Manuel Riu Riu, catedràtics de la Universitat barcelonina; historiadors com Agustí Duran Sanpere, Joan Mercader Riba, Santiago Udina Martorell i moltes altres figures eminents del saber humà de tota la geografia catalana. Les

LES ASSEMBLEES INTERCOMARCALS D'ESTUDIOSOS

→
 dues darreres Assemblees foren celebrades a la Seu d'Urgell l'any 1977, i a Ripoll l'any prop passat, 1979. Es aquesta "l'època gris" a què es refereix Zolotoi Rog?

Cal dir, a més a més, que les esmentades Assemblees tenen un caràcter netament històric-científic i són eminentment catalanes. Les propaga Omnium Cultural i la fundació Vivas Casajoana, de la què en té el Patronat el Sr. Heribert Barrera, ben conegut per tothom, per ser, com és, el capdavanter d'un partit d'esquerra de Catalunya.

Acabo dient que enguany, l'Assemblea es celebrarà a Berga, els dies 9 i 10 de juny, i si algú vol anar, podrà veure —si fa un bon sol— segur que no seran coses d'un temps "gris".

Un Assembleista

Quatre ratlles a l'Ajuntament

El diumenge del passat mes, tretze de maig, caminant plàcidament pel Passeig del Cuartel, vaig dur-me'n una gran sorpresa al veure tot l'esmentat passeig ple de fulls d'enciam, fruites podrides, així com tota mena de caixes i demés deixalles. La qual cosa no crec que contribueixi en res a la millora de la Vila així com a la salut dels seus habitants.

Per tant aprofito la crida feta per totes les llistes electorals demanant la col.laboració dels ciutadans i pregant-les-hi que en prenguin nota per altres diumenges.

Tampoc trobo massa lògic que es tanquin dos dels principals carrers als mateix temps, com són el Florença i el José Antonio per a la construcció d'edificis, ja que això implica que si entras pel carrer Escoles Pies o si ja estas a la Plaça Cabrinetty tinguis que sortir per la Font del Llanes i no t'ha servit de res arribar-hi fins a l'esmentada plaça. Seria molt interessant que es convinguessin les hores de carga i descarga per, al menys, poguer tenir un carrer obert.

Pere Capdevila

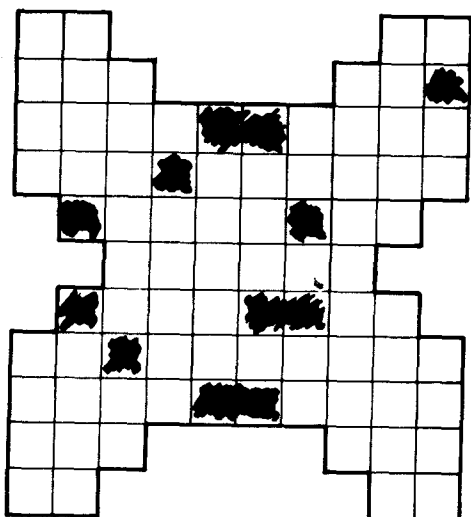
rufacades

HORIZONTAL:

1.—Carol. raba. 2.—Adoniser. 3.—Pole. esrip. 4.—Or. Apurer. 5.—Razzia. ENE. 6.—Aboyer. Pot. 7.—Lloc. uep. 8.—Elrap. 9.—Axe. Gite. 10.—Evuc. becot.

VERTICAL:

1.—Caporal. ce. II.—Adorable. III.—Rol. Zoo. au. IV.—One. Z. Y. Exc. V. Li. Aieule. VI.—Separer. VII.—Resu. Page. VIII.—Arirèp. Pic. IX.—Renom. To. X.—Apprèts. Et.

26/RUFACA/mayo

Solutions du "mots croisés" du numéro précédent:

Horizontal: 1.—Note de musique. pronom inversé. 2.—Ne se détruit pas. Période. 3.—Mal. Imagination. 4.—Période. Poisson de Cerdagne inversé. 5.—Endroit. Note de musique. 6.—Village de Cerdagne. 7.—Je tombai en espagnol. Pronom. 8.—9.—Art inversé. Berge. 10.—Joyeux. Habitable. 11.—Pronom inversé. Note de musique.

Vertical: 1.—Outil. Prison. II.—En Arabie. Chaîne de montagnes en Cerdagne, inversé. III.—Fiché. Je possède. IV.—Animal de Cerdagne. V.—Facile. VI.—Assassine. VII.—Double voyelle. Langue du sud de France. VIII.—Cajolerie. IX.—Mort d'un taureau inversé. D'un évêque inversé. X.—Preposition. Imagination.

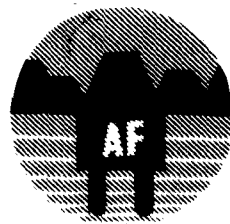
CAIXA DE PENSIONS
"la Caixa"
de Catalunya i Balears

AL SERVEI DE L'ESTALVI I DEL CREDIT

516 OFICINES
ARREU DE CATALUNYA

A PUIGCERDÀ

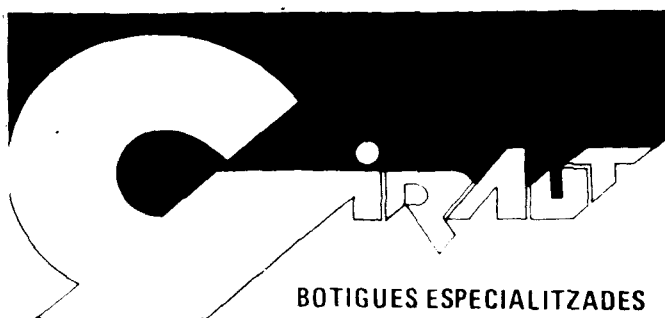
Josep Antoni, 22. Tl: 88-01-47

MEF, S.A.

MUNTATGES ELÈCTRICS,
DOMÈSTICS E INDUSTRIALS

Avinguda Dr. Piguillem, 3- PUIGCERDÀ (Girona)

BOTIGUES ESPECIALITZADES

CARRER MAJOR, 9, 14 i 16.

PUIGCERDÀ

Palau 3

Major, 13 - Telèfon 88 06 99 - Puigcerdà

CONSTRUCCIONES
F. BRAVO

Escuelas Pias, 10 - 1º
PUIGCERDÀ

GERONA

ELECTRODOMESTICS

PIRINEU

Avinguda Dr. Piguillem, 3
PUIGCERDÀ
(Girona)

selecciones

SOUVENIRS - JUGUETERIA
ARTICULOS REGALO

LISTAS DE BODA

PLAZA DEL CAMPANARIO, 10
Tel. 88 02 77

PUIGCERDÀ

CAN BORRELL

MAS CATALÀ DE LA CERDANYA

APARTAMENTS I CUINA TÍPICA CASOLANA
MERANGES (Girona)

AMBIENT MOLT SELECTE — 40 PLACES

Reserves — Telèfon: 972-88 00 33

*CUINA DISTINGIDA I CONDECORADA
AMB EL PREMI:*

IGNASI DOMENEC — HOGARHOTEL-78

(Reserves per telèfon)